Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
MELCHIORA WATHELETA
od 31. svibnja 2016.[1]

Predmet C-72/15

Rosneft Oil Company OJSC
protiv
Her Majesty's Treasury,
The Secretary of State for Business, Innovation and Skills,
The Financial Conduct Authority

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Divisional Court) (Visoki Sud (Engleska i Wales), odjel Queen's Bench (odjelno vijeće), Ujedinjena Kraljevina))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Zajednička vanjska i sigurnosna politika – Valjanost određenih članaka Odluke 2014/512/ZVSP i Uredbe (EU) br. 833/2014 – Mjere ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini"

I – Uvod

1. Ovaj zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na valjanost i tumačenje Odluke Vijeća 2014/512/ZVSP od 31. srpnja 2014. o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini[2] (u daljnjem tekstu: Odluka 2014/512) i Uredbe Vijeća (EU) br. 833/2014 od 31. srpnja 2014. o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini[3] (u daljnjem tekstu: Uredba br. 833/2014).

2. Ovaj zahtjev za prethodnu odluku vrlo je značajan jer će povodom njega Sud odlučiti o svojoj nadležnosti da u okviru prethodnog postupka ispituje i tumači akte koje Unija usvaja u području svoje zajedničke vanjske i sigurnosne politike (u daljnjem tekstu: ZVSP), iako se čini da članak 24. stavak 1. drugi podstavak zadnja rečenica UEU-a i članak 275. UFEU-a isključuju tu mogućnost.

3. Ovaj predmet pruža dakle Sudu priliku da odredi koji su akti (u skladu s točkom 252. mišljenja Suda 2/13 (EU:C:2014:2454)) „u trenutnom stanju prava Unije […] izvan sudskog nadzora Suda".

1 — Izvorni jezik: francuski

2 — SL 2014., L 229, str. 13. Ta je odluka nekoliko puta izmijenjena. Budući da se glavni postupak odnosi samo na izmjene izvršene do prosinca 2014., u ovom ću se mišljenju pozivati na verziju Odluke 2014/512 koja je bila na snazi u prosincu 2014., a koja uključuje izmjene izvršene Odlukom Vijeća 2014/659/ZVSP od 8. rujna 2014. (SL 2014., L 271, str. 54.) i Odlukom Vijeća 2014/872/ZVSP od 4. prosinca 2014 (SL 2014., L 349, str. 58.).

3 — SL 2014., L 229, str. 1. Ta je uredba nekoliko puta izmijenjena. Budući da se glavni postupak odnosi samo na izmjene izvršene do prosinca 2014., u ovom ću se mišljenju pozivati na verziju Uredbe br. 833/2014 koja je bila na snazi u prosincu 2014., koja uključuje izmjene izvršene Uredbom Vijeća (EU) br. 960/2014 od 8. rujna 2014. (SL 2014., L 271, str. 3.) i Uredbom Vijeća (EU) br. 1290/2014 od 4. prosinca 2014. (SL 2014., L 349, str. 20.).

II – Pravni okvir

A – *UEU*

4. Članak 19. stavak 1. UEU-a, sadržan u glavi III., naslovljenoj „Odredbe o institucijama”, određuje:

„Sud Europske unije obuhvaća Sud, Opći sud i specijalizirane sudove. On osigurava poštovanje prava pri tumačenju i primjeni Ugovorâ.

Države članice osiguravaju pravne lijekove dostatne za osiguranje učinkovite pravne zaštite u područjima obuhvaćenima pravom Unije.”

5. U glavi V. UEU-a, naslovljenoj „Opće odredbe o vanjskom djelovanju Unije i posebne odredbe o zajedničkoj vanjskoj i sigurnosnoj politici”, članak 21. stavak 1. prvi podstavak, sadržan u poglavlju 1., naslovljenom „Opće odredbe o vanjskom djelovanju Unije”, glasi kako slijedi:

„Djelovanje Unije na međunarodnoj sceni vodi se načelima koja su nadahnjivala njezino stvaranje, razvoj i proširenje i koja ona nastoji promicati u ostatku svijeta: demokraciji, vladavini prava, univerzalnosti i nedjeljivosti ljudskih prava i temeljnih sloboda, poštovanju ljudskog dostojanstva, načelima jednakosti i solidarnosti te poštovanju načelâ Povelje Ujedinjenih naroda i međunarodnog prava.”

6. U poglavlju 2., naslovljenom „Posebne odredbe o zajedničkoj vanjskoj i sigurnosnoj politici”, sadržanom u istoj glavi, određuje se:

„Odjeljak 1.

Zajedničke odredbe

Članak 23.

Djelovanje Unije na međunarodnoj sceni, na temelju ovog poglavlja, rukovodi se načelima i ostvaruje ciljeve općih odredaba utvrđenih u poglavlju 1. te se provodi u skladu s tim odredbama.

Članak 24.

1. Nadležnost Unije u pitanjima [ZVSP-a] obuhvaća sva područja vanjske politike i sva pitanja koja se odnose na sigurnost Unije, uključujući i postupno oblikovanje zajedničke obrambene politike koja bi mogla voditi prema zajedničkoj obrani.

[ZVSP] podliježe posebnim pravilima i postupcima. Utvrđuju [ga] i provode Europsko vijeće i Vijeće, odlučujući jednoglasno, osim ako je Ugovorima drukčije predviđeno. Usvajanje zakonodavnih akata je isključeno. Zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku provode Visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku i države članice u skladu s Ugovorima. Posebna uloga Europskog parlamenta i Komisije u tom području utvrđena je Ugovorima. Sud Europske unije nema nadležnost u odnosu na te odredbe, izuzev nadležnosti za praćenje usklađenosti s člankom 40. ovog Ugovora i ispitivanja zakonitosti određenih odluka kako je predviđeno člankom 275. stavkom drugim [UFEU-a].

[…]

3. Države članice aktivno i bez zadrške podupiru vanjsku i sigurnosnu politiku Unije u duhu lojalnosti i uzajamne solidarnosti i u skladu su s djelovanjem Unije u tom području.

Države članice zajednički rade na jačanju i razvijanju svoje uzajamne političke solidarnosti. One se suzdržavaju od svakog djelovanja koje je suprotno interesima Unije ili koje bi moglo narušiti njezinu učinkovitost kao kohezivne snage u međunarodnim odnosima. […]

Članak 29.

Vijeće donosi odluke koje utvrđuju pristup Unije pojedinom pitanju zemljopisne ili tematske naravi. Države članice osiguravaju da njihove nacionalne politike budu u skladu sa stajalištima Unije. […]

Članak 40.

Provedba [ZVSP-a] ne utječe na primjenu postupaka i opseg ovlasti institucija utvrđenih Ugovorima za izvršavanje nadležnosti Unije iz članaka 3. do 6. [UFEU-a].

Slično tomu, provedba politika navedenih u tim člancima ne utječe na primjenu postupaka i opseg ovlasti institucija utvrđenih Ugovorima za izvršavanje nadležnosti Unije temeljem ovog poglavlja.

[…]”

B – *UFEU*

7. Glava I., naslovljena „Opće odredbe o vanjskom djelovanju Unije”, sadržana u dijelu V., koji nosi naslov „Vanjsko djelovanje Unije”, određuje:

„Članak 205.

Djelovanje Unije na međunarodnoj sceni na temelju ovog dijela vodi se načelima, ostvaruje ciljeve i provodi se u skladu s općim odredbama utvrđenima u poglavlju 1. glave V. Ugovora o [EU-u].”

8. Glava IV., naslovljena „Mjere ograničavanja”, sadržana u tom istom dijelu, određuje:

„Članak 215.

1. Kada se odlukom usvojenom u skladu s poglavljem 2. glave V. Ugovora o [EU-u], predviđa prekid ili djelomično ili potpuno smanjenje gospodarskih i financijskih odnosa s jednom ili više trećih zemalja, Vijeće, odlučujući kvalificiranom većinom na zajednički prijedlog Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku i Komisije, usvaja potrebne mjere. O tome izvješćuje Europski parlament.

2. Kada je to predviđeno odlukom donesenom u skladu s poglavljem 2. glave V. Ugovora o [EU-u], Vijeće može usvojiti mjere ograničavanja na temelju postupka iz stavka 1. protiv fizičkih ili pravnih osoba i skupina ili nedržavnih subjekata.

3. Akti iz ovog članka uključuju potrebne odredbe o pravnim jamstvima.”

9. U članku 275. koji se nalazi u odjeljku 5., naslovljenom „Sud Europske unije”, poglavlja 1., naslovljenog „Institucije”, glave I., naslovljene „Institucionalne odredbe”, koja je pak dio dijela šestog, naslovljenog „Institucionalne i financijske odredbe”, predviđeno je:

„Sud Europske unije nije nadležan za odredbe koje se odnose na [ZVSP] niti za akte donesene na temelju tih odredaba.

Međutim, Sud je nadležan za nadzor poštovanja članka 40. Ugovora o [EU-u] i odlučivanje u postupcima pokrenutima u skladu s uvjetima utvrđenima u članku 263. stavku četvrtom ovog Ugovora u kojima se ocjenjuje zakonitost odluka kojima se predviđaju mjere ograničavanja protiv fizičkih ili pravnih osoba koje je Vijeće usvojilo na temelju glave V. poglavlja 2. Ugovora o [EU-u].”

C – *Sporazum o partnerstvu i suradnji*

10. Sporazum o partnerstvu i suradnji o uspostavi partnerstva između Europskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Ruske Federacije, s druge strane, koji je 24. lipnja 1994. potpisan u Krfu [4] (u daljnjem tekstu: Sporazum o partnerstvu), u glavi III., naslovljenoj „Trgovina robom”, predviđa sljedeće:

„Članak 10.

1. Stranke jedna drugoj priznaju opći tretman najpovlaštenije nacije opisan u članku I. stavku 1. GATT-a.

2. Odredbe stavka 1. ne primjenjuju se na:

(a) pogodnosti priznate susjednim državama s ciljem olakšavanja pograničnog prometa;

(b) pogodnosti odobrene s ciljem stvaranja carinske unije ili područja slobodne trgovine ili u skladu sa stvaranjem takve unije ili područja; izrazi ‚carinska unija’ i ‚područje slobodne trgovine’ imaju isto značenje kao oni opisani u stavku 8. članka XXIV. GATT-a ili uspostavljeni postupkom navedenim u stavku 10. istog članka GATT-a;

(c) pogodnosti odobrene određenim zemljama u skladu s GATT-om te s drugim međunarodnim sporazumima u korist zemalja u razvoju.

[…]

Članak 12.

1. Stranke su suglasne da je načelo slobodnog provoza ključan uvjet za ostvarenje ciljeva ovog Sporazuma.

S tim u vezi svaka stranka osigurava slobodan provoz kroz svoje područje robe podrijetlom iz carinskog područja ili koja je namijenjena za carinsko područje druge stranke.

2. Između stranaka primjenjuju se pravila opisana u članku V. stavcima 2., 3., 4. i 5. GATT-a.

[…]

4 — SL 1997., L 327, str. 3. (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 68., str. 5.). Taj je sporazum u ime Europskih zajednica odobren Odlukom Vijeća i Komisije 97/800/EZUČ, EZ, Euratom od 30. listopada 1997. (SL 1997., L 327, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 68., str. 3.).

Članak 19.

Ovaj Sporazum ne isključuje zabrane ili ograničenja na uvoz, izvoz ili provoz robe opravdane razlozima javnog morala, javnog poretka ili javne sigurnosti; zaštite zdravlja i života ljudi, životinja ili biljaka; zaštite prirodnih bogatstava; zaštite nacionalnog blaga umjetničke, povijesne ili arheološke vrijednosti ili zaštite intelektualnog, industrijskog i trgovačkog vlasništva ili pravila koja se odnose na zlato i srebro. Međutim, takve zabrane ili ograničenja ne smiju predstavljati sredstvo proizvoljne diskriminacije ili prikriveno ograničavanje trgovine između stranaka."

11. U poglavlju III., naslovljenom „Prekogranično pružanje usluga", koji je dio glave IV. Sporazuma o partnerstvu, naslovljene „Odredbe o poslovanju i ulaganju", članak 36. predviđa:

„Stranke za sektore navedene u Prilogu 5. ovom Sporazumu jedna drugoj dodjeljuju tretman ne manje povoljan od tretmana koji se primjenjuje na bilo koju treću zemlju u pogledu uvjeta koji utječu na prekogranično pružanje usluga trgovačkih društava Zajednice ili Rusije na državnom području Rusije, odnosno području Zajednice, sukladno zakonima i drugim propisima koji se primjenjuju u svakoj stranci."

12. Članak 52, sadržan u glavi V. Sporazuma o partnerstvu, naslovljenoj „Plaćanja i kapital", glasi kako slijedi:

„[…]

2. Osigurava se slobodno kretanje kapitala između rezidenata Zajednice i Rusije u obliku izravnog ulaganja u trgovačka društva osnovana u skladu sa zakonodavstvom zemlje domaćina i ulaganja koja su obavljena u skladu s odredbama glave IV. poglavlja II., kao i prijenos tog ulaganja u inozemstvo, uključujući sva plaćanja naknada koja proizlaze iz mjera kao što je izvlaštenje, nacionalizacija ili mjere s istovrsnim učinkom, kao i bilo kakve dobiti koja iz njih proizlazi.

[…]

5. Ne dovodeći u pitanje stavke 6. i 7., nakon prijelaznog razdoblja od pet godina od stupanja na snagu ovog Sporazuma stranke ne uvode nikakva nova ograničenja na kretanje kapitala i s njima povezana tekuća plaćanja između rezidenata Zajednice i Rusije niti čine postojeće dogovore restriktivnijima. Međutim, uvođenje ograničenja tijekom prijelaznog razdoblja iz prve rečenice ovog stavka ne utječe na prava i obveze stranaka u skladu sa stavcima 2., 3., 4. i 9. ovog članka.

[…]

9. Stranke jedna drugoj dodjeljuju tretman najpovlaštenije nacije u pogledu slobode tekućih plaćanja i kretanja kapitala te u pogledu načina plaćanja."

13. Članak 99., sadržan u glavi XI. Sporazuma o partnerstvu, naslovljenoj „Institucionalne, opće i završne odredbe", određuje:

„Niti jedna odredba ovog Sporazuma ne sprečava stranku da poduzme mjere:

1. koje smatra nužnima za zaštitu svojih ključnih sigurnosnih interesa:

[…]

(d) u slučaju ozbiljnih unutarnjih poremećaja koji utječu na očuvanje zakona i reda, u vrijeme rata ili ozbiljne međunarodne napetosti koja predstavlja ratnu prijetnju, ili radi ispunjavanja obveza koje je preuzela radi očuvanja mira i međunarodne sigurnosti;

[…]”

D – *Odluka 2014/512*

14. Sljedeće odredbe Odluke 2014/512 predmet su ovog zahtjeva za prethodnu odluku:

„Članak 1.

[…]

2. Izravna ili neizravna kupnja ili prodaja, izravno ili neizravno pružanje investicijskih usluga za ili pomoći pri izdavanju ili bilo kakvo drugo postupanje s obveznicama, vlasničkim papirima ili sličnim financijskim instrumentima s rokom dospijeća duljim od 30 dana, a koji su izdani nakon 12. rujna 2014. od strane:

[…]

(b) subjekata s poslovnim nastanom u Rusiji koji su pod javnom kontrolom ili kod kojih je udio javnog vlasništva viši [od] 50 % i koji imaju procijenjenu ukupnu imovinu od više od 1 bilijun ruskih rubalja, a najmanje 50 % njihovih procijenjenih prihoda potječe od prodaje ili prijevoza sirove nafte ili naftnih derivata od 12. rujna 2014., kako je navedeno u Prilogu III. [a to su društva Rosneft, Transneft i Gazprom Neft];

(c) bilo koje pravne osobe, subjekta ili tijela s poslovnim nastanom izvan Unije u kojima više od 50 % vlasništva ima subjekt iz toč[ke] […] (b); ili

(d) bilo koje pravne osobe, subjekta ili tijela koji djeluju za račun subjekta iz kategorije iz točke (c) ili subjekta navedenog u [Prilogu] […] III. [a to su društva Rosneft, Transneft i Gazprom Neft],

zabranjuje se.

3. Zabranjuje se izravno ili neizravno davanje, ili sudjelovanje u bilo kakvom aranžmanu za davanje, novih zajmova ili kredita s rokom dospijeća duljim od 30 dana bilo kojoj pravnoj osobi, subjektu ili tijelu iz stavka 1. ili 2. nakon 12. rujna 2014., osim za zajmove ili kredit s posebnim i dokumentiranim ciljem osiguravanja financiranja izravnog ili neizravnog uvoza ili izvoza robe i nefinancijskih usluga koje nisu obuhvaćene zabranom, između Unije i Rusije ili bilo koje treće države, ili za zajmove s posebnim i dokumentiranim ciljem osiguravanja sredstava za hitne slučajeve radi ispunjavanja kriterija solventnosti i likvidnosti za pravne osobe s poslovnim nastanom u Uniji u čijim vlasničkim pravima subjekt iz Priloga I. ima više od 50 % udjela [a to su banke Sberbank, VTB Bank, Gazprombank, Vnesheconombank i Rosselkhozbank].

[…]

Članak 4.

1. Izravna ili neizravna prodaja, opskrba, prijenos ili izvoz određene opreme pogodne za sljedeće kategorije projekata istraživanja i projekata proizvodnje u Rusiji, uključujući njezin isključivi gospodarski pojas i njezin epikontinentalni pojas, od strane državljana država članica ili s područja država članica ili korištenjem plovila ili zrakoplova pod jurisdikcijom država članica podliježe prethodnom odobrenju nadležnog tijela države članice koja obavlja izvoz:

(a) istraživanje i proizvodnju nafte u vodama dubljim od 150 metara;

(b) istraživanje i proizvodnju nafte na pučini, sjeverno od Arktičkog kruga;

(c) projekte koji imaju potencijal proizvesti naftu iz resursa koji se nalaze u formacijama škriljevca putem hidrauličkog lomljenja; ne primjenjuje se na istraživanje i proizvodnju putem formacija škriljevca radi lociranja bazena koji se ne nalaze u škriljevcu ili vađenja nafte iz takvih bazena.

Unija poduzima potrebne mjere radi utvrđivanja relevantnih predmeta koje treba obuhvatiti ovim stavkom.

2. Pružanje:

(a) tehničke pomoći ili drugih usluga povezanih s opremom iz stavka 1.;

(b) financiranja ili financijske pomoći za svaku prodaju, opskrbu, prijenos ili izvoz opreme iz stavka 1. ili za pružanje povezane tehničke pomoći ili obuke,

također podliježe prethodnom odobrenju nadležnog tijela države članice koja obavlja izvoz.

3. Nadležna tijela država članica ne izdaju odobrenje ni za kakvu prodaju, opskrbu, prijenos ili izvoz opreme ili pružanje usluga, kako je navedeno u stavcima 1. i 2., ako utvrde da su dotična prodaja, opskrba, prijenos ili izvoz ili pružanje dotičnih usluga namijenjeni za jednu od kategorija istraživanja i proizvodnje iz stavka 1.

4. Stavkom 3. ne dovodi se u pitanje izvršavanje ugovora sklopljenih prije 1. kolovoza 2014. ili akcesornih ugovora potrebnih za izvršavanje takvih ugovora.

5. Odobrenje se može izdati ako je prodaja, opskrba, prijenos ili izvoz predmeta ili pružanje usluga, kako je navedeno u stavcima 1. i 2., potrebno radi hitnog sprečavanja ili ublažavanja događaja za koji je vjerojatno da će imati ozbiljan i značajan učinak na zdravlje i sigurnost ljudi ili okoliša. U opravdanim hitnim slučajevima, prodaja opskrba, prijenos ili izvoz ili pružanje usluga, kako je navedeno u stavcima 1. i 2., može se izvršiti bez prethodnog odobrenja, pod uvjetom da izvoznik obavijesti nadležno tijelo u roku pet radnih dana od obavljanja prodaje, opskrbe, prijenosa ili izvoza ili pružanja usluga, dostavljajući pojedinosti o odgovarajućem opravdanju prodaje, opskrbe, prijenosa ili izvoza ili pružanja usluga bez prethodnog odobrenja.

Članak 4.a

1. Zabranjuje se izravno ili neizravno pružanje povezanih usluga potrebnih za sljedeće kategorije projekata istraživanja i projekata proizvodnje u Rusiji, uključujući njezin isključivi gospodarski pojas i njezin epikontinentalni pojas, od strane državljana država članica ili s područja država članica ili korištenjem plovila ili zrakoplova pod jurisdikcijom država članica:

(a) istraživanje i proizvodnju nafte u vodama dubljim od 150 metara;

(b) istraživanje i proizvodnju nafte na pučini, sjeverno od Arktičkog kruga;

(c) projekte koji imaju potencijal proizvesti naftu iz resursa koji se nalaze u formacijama škriljevca putem hidrauličkog lomljenja; ne primjenjuje se na istraživanje i proizvodnju putem formacija škriljevca radi lociranja bazena koji se ne nalaze u škriljevcu ili vađenja nafte iz takvih bazena.

2. Zabrana navedena u stavku 1. ne dovodi u pitanje izvršavanje ugovora ili okvirnih sporazuma sklopljenih prije 12. rujna 2014. ili akcesornih ugovora potrebnih za izvršavanje takvih ugovora.

3. Zabrana navedena u stavku 1. se ne primjenjuje ako su usluge o kojima je riječ potrebne za hitno sprečavanje ili ublažavanje događaja za koji je vjerojatno da će imati ozbiljan i značajan utjecaj na ljudsko zdravlje i sigurnost ili na okoliš.

[…]

Članak 7.

1. U vezi s ugovorima ili drugim transakcijama na čije su izvršenje izravno ili neizravno, u cijelosti ili djelomično utjecale mjere uvedene ovom Odlukom, ne udovoljava se ni jednom zahtjevu, uključujući zahtjeve za odštetu ili druge zahtjeve te vrste, primjerice zahtjev za naknadu štete ili zahtjev na temelju jamstva, posebno zahtjev za produljenje ili plaćanje obveznice, jamstva ili odštete, u prvom redu financijskog jamstva ili financijske odštete, u bilo kojem obliku, ako ga zahtijevaju:

(a) subjekti iz članka 1. stavka 1. točaka (b) ili (c) i članka 1. stavka 2. točaka (c) ili (d) ili subjekti navedeni u [Prilogu] […] III. […];

(b) bilo koja druga osoba, subjekt ili tijelo iz Rusije; ili

(c) bilo koja osoba, subjekt ili tijelo koje djeluje preko jedne od osoba, subjekata ili tijela iz ovog stavka točaka (a) i (b) ili u njihovo ime.

2. U svakom postupku za izvršenje zahtjeva teret dokazivanja da ispunjavanje zahtjeva nije zabranjeno stavkom 1. leži na osobi koja traži izvršenje zahtjeva.

3. Ovaj članak ne dovodi u pitanje pravo osoba, subjekata ili tijela iz stavka 1., na sudsko preispitivanje zakonitosti neizvršenja ugovornih obveza u skladu s ovom Odlukom.

[…]”

E – *Uredba br. 833/2014*

15. U predmetnom zahtjevu za prethodnu odluku upućuje se na sljedeće odredbe Uredbe br. 833/2014:

„Članak 3.

1. Potrebna je prethodna dozvola za izravnu ili neizravnu prodaju, opskrbu, prijenos ili izvoz proizvoda navedenih u Prilogu II., neovisno o tome jesu li podrijetlom iz Unije, bilo kojoj fizičkoj ili pravnoj osobi, subjektu ili tijelu u Rusiji, uključujući njezin isključivi gospodarski pojas i njezin epikontinentalni pojas, ili bilo kojoj drugoj državi ako su takvi proizvodi namijenjeni za upotrebu u Rusiji, uključujući njezin isključivi gospodarski pojas i njezin epikontinentalni pojas.

2. Za svu prodaju, opskrbu, prijenose ili izvoz za koje je potrebna dozvola u skladu s ovim člankom, takvu dozvolu izdaju nadležna tijela države članice u kojoj izvoznik ima poslovni nastan i u skladu je s detaljnim pravilima utvrđenima u članku 11. Uredbe (EZ) br. 428/2009. Dozvola je valjana u cijeloj Uniji.

3. Prilog II. sadržava određene proizvode pogodne za sljedeće kategorije projekata istraživanja i proizvodnje u Rusiji, uključujući njezin isključivi gospodarski pojas i njezin epikontinentalni pojas:

(a) istraživanje i proizvodnju nafte u vodama dubljim od 150 metara;

(b) istraživanje i proizvodnju nafte na pučini, sjeverno od Arktičkog kruga; ili

(c) projekte koji imaju potencijal proizvesti naftu iz resursa koji se nalaze u formacijama škriljevca putem hidrauličkog lomljenja; ne primjenjuje se na istraživanje i proizvodnju putem formacija škriljevca radi lociranja bazena koji se ne nalaze u škriljevcu ili vađenja nafte iz takvih bazena.

4. Izvoznici nadležnim tijelima dostavljaju sve relevantne informacije koje su potrebne za njihov zahtjev za izdavanje dozvole za izvoz.

5. Nadležna tijela ne izdaju dozvolu ni za kakvu prodaju, opskrbu, prijenos ili izvoz proizvoda navedenih u Prilogu II. ako postoji osnovana sumnja da su prodaja, opskrba, prijenos ili izvoz proizvoda namijenjeni za bilo koju od kategorija projekata istraživanja i proizvodnje iz stavka 3.

Međutim, nadležna tijela mogu izdati dozvolu ako se prodaja, opskrba, prijenos ili izvoz odnose na izvršenje obveze koja proizlazi iz ugovora sklopljenog prije 1. kolovoza 2014. ili akcesornih ugovora potrebnih za izvršenje takvog ugovora.

Nadležna tijela mogu izdati dozvolu i ako su prodaja, opskrba, prijenos ili izvoz proizvoda potrebni za hitno sprečavanje ili ublažavanje događaja koji bi mogao imati ozbiljan i znatan utjecaj na ljudsko zdravlje i sigurnost ili na okoliš. U opravdanim hitnim slučajevima prodaja, opskrba, prijenos ili izvoz može se izvršiti bez prethodne dozvole, pod uvjetom da izvoznik obavijesti nadležno tijelo u roku od pet radnih dana od obavljanja prodaje, opskrbe, prijenosa ili izvoza, dostavljajući pojedinosti o odgovarajućem opravdanju za prodaju, opskrbu, prijenos ili izvoz bez prethodne dozvole.

6. Pod uvjetima iz stavka 5. nadležna tijela mogu poništiti, suspendirati, izmijeniti ili opozvati dozvolu za izvoz koju su izdala.

7. Ako nadležno tijelo odbije izdati dozvolu ili poništi, suspendira, znatno ograniči ili opozove dozvolu u skladu sa stavkom 5. ili 6., dotična država članica o tome obavješćuje druge države članice i Komisiju i šalje im odgovarajuće informacije, poštujući pritom odredbe o povjerljivosti takvih informacija iz Uredbe Vijeća (EZ) br. 515/97.

8. Prije nego što država članica izda dozvolu u skladu sa stavkom 5. za transakciju koja je u biti istovjetna transakciji [za koju] je u skladu sa stavcima 6. i 7. druga država članica odbila [izdati dozvolu] ili su je druge države članice odbile [izdati] i odbijanje je još na snazi, mora se najprije posavjetovati sa svakom državom članicom koja je odbila izdati dozvolu. Ako nakon takvih savjetovanja dotična država članica odluči odobriti dozvolu, dotična država članica o tome obavješćuje druge države članice i Komisiju i šalje im relevantne informacije u svrhu obrazloženja svoje odluke.

Članak 3.a

1. Zabranjuje se izravno ili neizravno pružanje povezanih usluga potrebnih za sljedeće kategorije projekata istraživanja i proizvodnje u Rusiji, uključujući njezin isključivi gospodarski pojas i njezin epikontinentalni pojas:

(a) istraživanje i proizvodnju nafte u vodama na dubini od više od 150 metara;

(b) istraživanje i proizvodnju nafte na području otvorenog mora sjeverno od Arktičkog kruga; ili

(c) projekte koji imaju potencijal proizvesti naftu iz resursa koji se nalaze u formacijama škriljevca putem hidrauličkog lomljenja; ne primjenjuje se na istraživanje i proizvodnju putem formacija škriljevca radi lociranja bazena koji se ne nalaze u škriljevcu ili vađenja nafte iz takvih bazena.

Za potrebe ovog stavka povezane usluge znači:

(i) bušenje;

(ii) ispitivanje bušotina;

(iii) usluge sječe šume i obrade drva;

(iv) nabava specijaliziranih plutajućih konstrukcija.

2. Zabrane iz stavka 1. ne dovode u pitanje izvršenje obveze koja proizlazi iz ugovora ili okvirnog sporazuma sklopljenog prije 12. rujna 2014. ili akcesornih ugovora potrebnih za izvršenje takvog ugovora.

3. Zabrane iz stavka 1. ne primjenjuju se ako su dotične usluge potrebne za hitno sprečavanje ili ublažavanje događaja koji bi mogao imati ozbiljan i znatan utjecaj na ljudsko zdravlje i sigurnost ili na okoliš.

Pružatelj usluga obavješćuje nadležno tijelo o svakoj aktivnosti poduzetoj u skladu s ovim stavkom u roku od 5 radnih dana, dostavljajući pojedinosti o odgovarajućem opravdanju za prodaju, opskrbu, prijenos ili izvoz.

Članak 4.

[…]

3. Dozvola dotičnog nadležnog tijela potrebna je za pružanje:

(a) tehničke pomoći ili brokerskih usluga u vezi s proizvodima navedenima u Prilogu II. te u vezi s pružanjem, proizvodnjom, održavanjem i upotrebom tih proizvoda, izravno ili neizravno, bilo kojoj fizičkoj ili pravnoj osobi, subjektu ili tijelu u Rusiji, uključujući njezin isključivi gospodarski pojas i njezin epikontinentalni pojas, ili, ako se takva pomoć odnosi na proizvode namijenjene za upotrebu u Rusiji, uključujući njezin isključivi gospodarski pojas i njezin epikontinentalni pojas, bilo kojoj osobi, subjektu ili tijelu u bilo kojoj drugoj državi;

(b) financiranja ili financijske pomoći u vezi s proizvodima iz Priloga II., uključujući posebno bespovratna sredstva, zajmove i osiguranje izvoznih kredita za bilo kakvu prodaju, opskrbu, prijenos ili izvoz tih proizvoda ili za bilo kakvo pružanje s time povezane tehničke pomoći, izravno ili neizravno, bilo kojoj fizičkoj ili pravnoj osobi, subjektu ili tijelu u Rusiji, uključujući njezin isključivi gospodarski pojas i njezin epikontinentalni pojas, ili, ako se takva pomoć odnosi na proizvode namijenjene za upotrebu u Rusiji, uključujući njezin isključivi gospodarski pojas i njezin epikontinentalni pojas, bilo kojoj osobi, subjektu ili tijelu u bilo kojoj drugoj državi.

U opravdanim hitnim slučajevima iz članka 3. stavka 5., pružanje usluga iz ovog stavka može se izvršiti bez prethodne dozvole, pod uvjetom da izvoznik obavijesti nadležno tijelo u roku od pet radnih dana od pružanja usluga.

4. Ako se izdavanje dozvola traži na temelju ovog članka stavka 3., članak 3. te osobito njegovi stavci 2. i 5. primjenjuju se *mutatis mutandis*.

Članak 5.

[…]

2. Zabranjuje se izravna ili neizravna kupnja, prodaja, pružanje investicijskih usluga za ili pomoći pri izdavanju ili drugo poslovanje s prenosivim vrijednosnim papirima i instrumentima tržišta novca s rokom dospijeća duljim od 30 dana, izdanima nakon 12. rujna 2014. od strane:

[…]

(b) pravne osobe, subjekta ili tijela s poslovnim nastanom u Rusiji koji su pod javnom kontrolom ili kod kojih je udio javnog vlasništva viši od 50 % i čiji procijenjeni prihodi u opsegu od najmanje 50 % potječu od prodaje ili prijevoza sirove nafte ili naftnih derivata, kako je navedeno u Prilogu VI. [a to su društva Rosneft, Transneft i Gazprom Neft];

(c) pravne osobe, subjekta ili tijela s poslovnim nastanom izvan Unije u čijim vlasničkim pravima subjekt naveden u točki (a) ili (b) ovog stavka ima, izravno ili neizravno, više od 50 % udjela; ili

(d) pravne osobe, subjekta ili tijela koji djeluju za račun subjekta navedenog u točki (a), (b) ili (c) ovog stavka ili prema njegovim uputama.

3. Zabranjuje se izravno ili neizravno davanje, ili sudjelovanje u bilo kakvom aranžmanu za davanje, novih zajmova ili kredita s rokom dospijeća duljim od 30 dana bilo kojoj pravnoj osobi, subjektu ili tijelu iz stavka 1. ili 2. nakon 12. rujna 2014.Zabrana se ne primjenjuje na:

(a) zajmove ili kredite s posebnim i dokumentiranim ciljem osiguravanja financiranja uvoza ili izvoza robe i nefinancijskih usluga, koji nisu obuhvaćeni zabranom, između Unije i bilo koje treće države, uključujući troškove za robu i usluge iz neke druge treće države potrebne za izvršenje ugovorâ o izvozu ili uvozu; ili

(b) zajmove s posebnim i dokumentiranim ciljem osiguravanja sredstava za hitne slučajeve radi ispunjavanja kriterija solventnosti i likvidnosti za pravne osobe s poslovnim nastanom u Uniji u čijim vlasničkim pravima bilo koji subjekt iz Priloga III. ima više od 50 % udjela [a to su banke Sberbank, VTB Bank, Gazprombank, Vnesheconombank i Rosselkhozbank].

[…]

Članak 8.

1. Države članice utvrđuju pravila o kaznama koje se primjenjuju na povrede odredaba ove Uredbe i poduzimaju sve potrebne mjere kako bi osigurale njihovu provedbu. Propisane kazne moraju biti učinkovite, razmjerne i odvraćajuće.

2. Države članice nakon stupanja na snagu ove Uredbe odmah obavješćuju Komisiju o pravilima iz stavka 1. te o svim naknadnim izmjenama.

[…]

Članak 11.

1. U vezi s ugovorima ili drugim transakcijama na čije su izvršenje izravno ili neizravno, u cijelosti ili djelomično utjecale mjere uvedene ovom Uredbom, ne udovoljava se ni jednom zahtjevu, uključujući zahtjeve za odštetu ili druge zahtjeve te vrste, primjerice zahtjev za nadoknadu štete ili zahtjev na temelju jamstva, posebno zahtjev za produljenje ili plaćanje obveznice, jamstva ili odštete, u prvom redu financijskog jamstva ili financijske odštete, u bilo kojem obliku, ako ga zahtijevaju:

(a) subjekti iz članka 5. stavka 1. točaka (b) i (c) i članka 5. stavka 2. točaka (c) i (d) ili subjekti navedeni u [Prilogu] VI. [a to su društva Rosneft, Transneft i Gazprom Neft];

(b) bilo koja druga osoba, subjekt ili tijelo iz Rusije;

(c) bilo koja osoba, subjekt ili tijelo koje djeluje preko jedne od osoba, subjekata ili tijela iz ovog stavka točaka (a) ili (b) ili u njihovo ime.

2. U svakom postupku za izvršenje zahtjeva teret dokazivanja da ispunjavanje zahtjeva nije zabranjeno stavkom 1. leži na osobi koja traži izvršenje zahtjeva.

3. Ovaj članak ne dovodi u pitanje pravo osoba, subjekata i tijela iz stavka 1., na sudsko preispitivanje zakonitosti neizvršenja ugovornih obveza u skladu s ovom Uredbom."

III – Glavni postupak i prethodna pitanja

16. Čelnici država ili vlada Europske unije 6. ožujka 2014. strogo su osudili „neizazvano kršenje suvereniteta Ukrajine i teritorijalne cjelovitosti Ruske Federacije"[5]. Pozvali su Rusku Federaciju da odmah povuče svoje oružane snage na područja njihova trajnog smještaja, u skladu s relevantnim sporazumima. Također su odlučili suspendirati bilateralne razgovore s Ruskom Federacijom o pitanjima viza i novom sveobuhvatnom sporazumu koji je trebao zamijeniti Sporazum o partnerstvu. Međutim, naglasili su da krizu treba riješiti u okviru pregovora između vlada Ukrajine i Ruske Federacije.

17. Čelnici država i vlada država članica Unije dodali su da će, ako pregovori ne dovedu rezultata u određenom roku, osobama odgovornima za djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenitet i neovisnost Ukrajine biti nametnuta putna ograničenja i mjere zamrzavanja imovine.

18. Vijeće je radi provedbe te izjave donijelo Uredbu (EU) br. 269/2014 od 17. ožujka 2014. o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine[6], kojom su gorenavedene mjere nametnute određenim osobama iz Priloga I. toj uredbi.

19. Budući da je Vijeće smatralo da Ruska Federacija nije odgovorila na zahtjeve Europske unije te da se teritorijalna cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine i dalje podrivaju, ono je 31. srpnja 2014. donijelo paket daljnjih značajnih mjera ograničavanja, odnosno Odluku 2014/512 i Uredbu br. 833/2014, koje su se odnosile na određene ruske poduzetnike, među kojima je i društvo Rosneft Oil Company OJSC (u daljnjem tekstu: Rosneft), čije djelatnosti obuhvaćaju istraživanje, proizvodnju i rafinaciju ugljikovodika te stavljanje sirove nafte i plina na rusko i inozemno tržište.

5 — Izjava čelnika država i vlada o Ukrajini, Bruxelles, 6. ožujka 2014.

6 — SL 2014., L 78, str. 6.

20. Društvo Rosneft svoje djelatnosti istraživanja i proizvodnje provodi u ruskim pokrajinama bogatima ugljikovodikom i u ruskom epikontinentalnom pojasu. Njegove djelatnosti istraživanja uključuju operacije u vodama dubljim od 150 metara i u formacijama škriljevca.

21. Većina udjela (69,5 %) u društvu Rosneft u vlasništvu je društva Rosneftegaz OJSC, dioničkog društva čiji je isključivi vlasnik Ruska Federacija. Manji udio u njemu (19,75 %) u vlasništvu je društva BP Russian Investments Ltd., koje je društvo kći britanske naftne kompanije BP plc. Preostalih 10,75 % udjela kotira na burzi.

22. Her Majesty's Treasury (ministarstvo financija) i Secretary of State for Business, Innovation and Skills (ministarstvo poduzetništva, inovacija i osposobljavanja) tijela su koja su u Ujedinjenoj Kraljevini odgovorna za provedbu mjera ograničavanja donesenih kao odgovor na djelovanja Ruske Federacije u Ukrajini.

23. Financial Conduct Authority (tijelo za financijsko poslovanje, u daljnjem tekstu: FCA) također je vezano Odlukom 2014/512 i Uredbom br. 833/2014 te mora ispitati njihove učinke na svoje zakonske obveze i ciljeve. Stoga, ako se čini da postoji opasnost od izdavanja zabranjenih vrijednosnih papira te da bi to moglo ugroziti cjelovitost tržišta koja nadzire FCA ili zaštitu potrošača, FCA je dužna razmotriti koje radnje, ako je to potrebno, mora poduzeti kako bi spriječila ili uklonila tu opasnost.

24. Društvo Rosneft je 9. listopada 2014. tajništvu Općeg suda podnijelo tužbu za poništenje Odluke 2014/512 i Uredbe br. 833/2014 na temelju članka 263. stavka 4. UFEU-a[7].

25. Svojim zahtjevom za sudsko preispitivanje koji je 20. studenoga 2014. podnijelo pred High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Divisional Court) (Visoki Sud (Engleska i Wales), odjel Queen's Bench (odjelno vijeće), Ujedinjena Kraljevina), društvo Rosneft osporava zakonitost Odluke 2014/512 i Uredbe br. 833/2014 i određenih mjera koje su tijela Ujedinjene Kraljevine donijela radi provedbe određenih aspekata Uredbe br. 833/2014, osobito valjanost kaznenopravnih sankcija predviđenih u slučaju povrede te uredbe[8], određena FCA-ina tumačenja pojma „financijska pomoć" i FCA-ino tumačenje i primjenu navedene uredbe na određene prenosive vrijednosne papire[9].

26. U presudi od 9. veljače 2015.[10] High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Divisional Court) (Visoki Sud (Engleska i Wales), odjel Queen's Bench (odjelno vijeće), Ujedinjena Kraljevina), je smatrao da, radi rješavanja spora koji se pred njim vodi mora utvrditi jesu li određene odredbe Odluke 2014/512 i Uredbe br. 833/2014 nevaljane, što ne može učiniti ako ne uputi Sudu prethodna pitanja, u skladu s presudom Foto-Frost (314/85, EU:C:1987:452).

27. Usto, on smatra da, čak i ako su dotične odredbe valjane, nije siguran da će sudovi drugih država članica doći do istih zaključaka u pogledu njihova tumačenja i primjene. K tome je ukazao na znatne razlike među nadležnim tijelima raznih država članica u pogledu načina na koji tumače određena ključna pitanja.

7 — Riječ je o postupku koji se još uvijek vodi pred Općim sudom u predmetu NK Rosneft i dr./Vijeće (T-715/14).

8 — Vidjeti uredbe o Ukrajini (financijske sankcije Europske unije) (br. 3) iz 2014. (The Ukraine (European Union Financial Sanctions) (No. 3) Regulations 2014, SI 2014/2054), kasnije izmijenjene uredbama o Ukrajini (financijske sankcije Europske unije) (br. 3) (izmjena) iz 2014. (The Ukraine (European Union Financial Sanctions) (No. 3) (Amendment) Regulations 2014, SI 2014/2445, i Odluku o nadzoru izvozâ (sankcije u vezi s Rusijom, Krimom i Sevastopoljem) iz 2014. (The Export Control (Russia, Crimea and Sevastopol Sanctions) Order 2014, SI 2014/2357), kasnije izmijenjena Odlukom o nadzoru izvoza (sankcije u vezi s Rusijom, Krimom i Sevastopoljem) (izmjena) iz 2014. (The Export Control (Russia, Crimea and Sevastopol Sanctions) (Amendment) Order 2014, SI 2014/2932).

9 — Riječ je o prenosivim vrijednosnim papirima koji se izdaju u obliku obliku globalnih potvrda o deponiranim vrijednosnim papirima (Global Depository Receipts, u daljnjem tekstu: GDR), koje se odnose na dionice društva Rosneft te su službeno uvrštene na londonsku, na kojoj se njima i trguje.

10 — Vidjeti *R (OJSC Rosneft Oil Company) v Her Majesty's Treasury and ors* (2015.) EWHC 248 (Admin).

28. U tim je okolnostima High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Divisional Court) (Visoki Sud (Engleska i Wales), odjel Queen's Bench (odjelno vijeće), Ujedinjena Kraljevina),, odlučio je prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Je li s obzirom na osobito članak 19. stavak 1., članak 24. i članak 40. UEU-a, članak 47. [Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja)] i članak 275. drugi stavak UFEU-a Sud nadležan odlučivati u prethodnom postupku na temelju članka 267. UFEU-a o valjanosti članka 1. stavka 2. točaka (b) do (d), članka 1. stavka 3., članka 4., članka 4.a i članka 7. te Priloga III. Odluci [2014/512]?

2. (a) Jesu li nevaljane jedna ili više sljedećih odredbi (u daljnjem tekstu: predmetne mjere) Uredbe br. 833/2014 i, u mjeri u kojoj je Sud nadležan, Odluke 2014/512:

i. članci 4. i 4.a Odluke [2014/512];

ii. članak 3., članak 3.a, članak 4. stavci 3. i 4. Uredbe [br. 833/2014] te Prilog II. toj uredbi

(u daljnjem tekstu zajedno nazvane: odredbe o naftnom sektoru);

iii. članak 1. stavak 2. točke (b) do (d), članak 1. stavak 3. Odluke [2014/512] i Prilog III. toj odluci;

iv. članak 5. stavak 2. točke (b) do (d) i članak 5. stavak 3. Uredbe [br. 833/2014] te Prilog VI. toj uredbi

(u daljnjem tekstu zajedno nazvane: odredbe o prenosivim vrijednosnim papirima i zajmovima);

v. članak 7. Odluke [2014/512]; i

vi. članak 11. Uredbe [br. 833/2014]?

2. (b) Ako su predmetne mjere valjane, je li protivno načelu pravne sigurnosti i načelu *nulla poena sine lege certa* to da država članica na temelju članka 8. Uredbe [br. 833/2014] nametne kaznenopravne sankcije prije no što je Sud u dovoljnoj mjeri razjasnio opseg predmetne povrede?

3. Ako su predmetne zabrane i ograničenja iz pitanja 2. (a) valjana:

(a) Uključuje li pojam ‚financijska pomoć' iz članka 4. stavka 3. Uredbe [br. 833/2014] provedbu plaćanja od strane banke ili druge financijske institucije?

(b) Zabranjuje li članak 5. Uredbe br. 833/2014 izdavanje ili svaki drugi oblik poslovanja s [GDR-ovima] koji su izdani na dan 12. rujna 2014. ili nakon tog datuma na temelju ugovora o depozitu sklopljenog s jednim od subjekata navedenih u Prilogu VI., za dionice jednog od tih subjekata izdane prije 12. rujna 2014.?

(c) Ako Sud smatra da stvar nije dovoljno jasna i da ju je moguće rasvijetliti uz njegove daljnje upute, koje je pravilno tumačenje pojmova ‚škriljevac' i ‚vod[e] dublj[e] od 150 metara' u članku 4. Odluke 2014/512 i člancima 3. i 3.a Uredbe br. 833/2014 Unije? Ako Sud to smatra prikladnim i nužnim, može li za potrebe provedbe te uredbe ponuditi geološko tumačenje pojma ‚škriljevac' te pojasniti valja li mjerenje ‚vod[a] dublj[ih] od 150 metara' provoditi od točke bušenja ili od koje druge točke?"

29. Rješenjem od 26. ožujka 2015. predsjednik Općeg suda je u skladu s člankom 54. stavkom 3. Statuta Suda Europske unije prekinuo postupak povodom tužbe za poništenje u predmetu NK Rosneft i dr./Vijeće (T-715/14) dok Sud ne donese odluku u ovom predmetu.

IV – Postupak pred Sudom

30. Predmetni zahtjev za prethodnu odluku Sudu je podnesen 18. veljače 2015. Društvo Rosneft, FCA, vlada Ujedinjene Kraljevine, češka, njemačka, estonska i francuska vlada te Vijeće i Komisija podnijeli su pisana očitovanja.

31. Rasprava je održana 23. veljače 2016., a na njoj su društvo Rosneft, FCA, vlada Ujedinjene Kraljevine, češka, njemačka, estonska, francuska i poljska vlada te Vijeće i Komisija iznijeli usmena očitovanja.

V – Ocjena

A – *Prvo pitanje*

32. Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev pita je li Sud nadležan za odlučivanje u prethodnom postupku o valjanosti članka 1. stavka 2. točaka (b) do (d), članka 1. stavka 3., članka 4., članka 4.a i članka 7. Odluke 2014/512 te Priloga III. toj odluci, s obzirom na članke 19., 24. i 40. UEU-a, članak 275. UFEU-a i članak 47. Povelje.

1. Dopuštenost

33. Estonska vlada i Vijeće osporavaju dopuštenost prvog pitanja jer odgovor na to pitanje sudu koji je uputio zahtjev nije potreban za rješavanje spora u glavnom postupku.

34. Predlažem da Sud odbije taj prigovor nedopuštenosti jer je njegova nadležnost za davanje odgovora na predmetni zahtjev za prethodnu odluku očit preduvjet za analizu koju treba provesti u pogledu drugih pitanja koja je postavio sud koji je uputio zahtjev (čiju relevantnost nitko ne osporava). Osim toga, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, to pitanje je „kogentne naravi [te ga] Sud može ispitati u svakom stadiju postupka, čak i *ex officio*” [11].

35. Usto, sudu koji je uputio zahtjev mora biti jasno je li Sud nadležan kako bi znao je li vezan monopolom Suda u području nadzora zakonitosti akata sekundarnog prava Europske unije [12].

11 — Presuda Elitaliana/Eulex Kosovo (C-439/13 P, EU:C:2015:753, t. 37.). U tom pogledu, vidjeti također presude Sahlstedt i dr./Komisija (C-362/06 P, EU:C:2009:243, t. 22.), i Komisija/Cipar (C-340/10, EU:C:2012:143, t. 20.).

12 — Vidjeti stajalište nezavisne odvjetnice J. Kokott u odnosu na mišljenje 2/13 (EU:C:2014:2475, t. 100.).

2. Nadležnost Suda za odlučivanje u prethodnom postupku o valjanosti i tumačenju akata iz područja ZVSP-a

a) Opće pravilo: sudski nadzor (članak 19. UEU-a, članci 263., 277. i 267. UFEU-a)

36. Sud je u točki 23. poznate presude Les Verts/Europski parlament (294/83, EU:C:1986:166) naveo da je „Europska [unija] zajednica koja se temelji na pravu, u smislu da i njezine države članice i njezine institucije podliježu kontroli sukladnosti svojih akata s osnovnom ustavnom poveljom, što je [UFEU]". Sud je na taj način dopustio podnošenje tužbe za poništenje akta Europskog parlamenta, iako ta institucija nije izričito spomenuta u prvom stavku ranijeg članka 173. UEEZ-a (sadašnji članak 263. UFEU-a) kao institucija čiji akti mogu biti predmet sudskog nadzora [13].

37. Člankom 19. UEU-a sudovima Europske unije povjerava se zadaća da „osigura[ju] poštovanje prava pri tumačenju i primjeni Ugovorâ" te državama članicama nameće obvezu osiguranja pravnih lijekova dostatnih za osiguranje učinkovite pravne zaštite u područjima obuhvaćenima pravom Unije.

38. Naime, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da je „Ugovor o FEU-u […] u svojim člancima 263. i 277., s jedne, te članku 267., s druge strane, ustanovio cjelovit sustav pravnih lijekova i postupaka kojima je cilj osigurati nadzor zakonitosti akata Unije povjeravajući ga [sudovima] Unije" [14].

b) „*Carve out*": izuzeće od sudskog nadzora određenih akata donesenih u okviru ZVSP-a (članak 24. stavak 1. drugi podstavak UEU-a i članak 275. prvi stavak UFEU-a)

39. Na prvi se pogled čini da je nadležnost Suda u području ZVSP-a isključena člankom 24. stavkom 1. drugim podstavkom UEU-a i člankom 275. prvim stavkom UFEU-a.

40. Prije razmatranja tih odredbi valja istaknuti da je Sud, iako je u presudama Parlament/Vijeće (C-130/10, EU:C:2012:472), Vijeće/Manufacturing Support & Procurement Kala Naft (C-348/12 P, EU:C:2013:776), Parlament/Vijeće (C-658/11, EU:C:2014:2025) i Gbagbo i dr./Vijeće (C-478/11 P do C-482/11 P, EU:C:2013:258) imao priliku ispitati pitanja vezana za svoju nadležnost u području ZVSP-a, u točki 251. mišljenja 2/13 (EU:C:2014:2454) naveo je da „još nije imao mogućnost precizirati opseg granica svoje nadležnosti koja u području ZVSP-a proizlazi iz [članka 24. stavka 1. drugog podstavka UEU-a i članka 275. UFEU-a]". U skladu s tim Sud je u točki 252. tog mišljenja istaknuo: „dovoljno je utvrditi da su u trenutnom stanju prava Unije određeni akti, doneseni u okviru ZVSP-a, izvan sudskog nadzora Suda", ali nije pritom razjasnio koji su to akti [15].

41. Osim toga, iako je nadzor akata Unije pravilo (članak 19. UEU-a, članci 263., 277. i 267. UFEU-a), članak 24. stavak 1. drugi podstavak UEU-a i članak 275. prvi stavak UFEU-a koji uvode klauzulu „*carve-out*", od nadležnosti sudova Unije ili, drugim riječima, „odstupanje od pravila o općoj nadležnosti koju članak 19. UEU-a dodjeljuje Sudu […], moraju [se] restriktivno tumačiti" [16].

13 — Ta pasivna legitimacija Parlamenta u području tužbi za poništenje dopunjena je potvrdom njegove aktivne legitimacije u presudi Parlament/Vijeće (C-70/88, EU:C:1990:217). Sud je u toj presudi zaključio da, iako u tekstu UEEZ-a Parlament nije bio naveden kao institucija koja može podnijeti tužbu za poništenje, to je moglo predstavljati „postupovnu prazninu [koja ne može] prevladati nad temeljnim interesom održavanja i poštovanja institucionalne ravnoteže određene osnivačkim ugovorima Europskih zajednica" (t. 26.).

14 — Presuda Inuit Tapiriit Kanatami i dr./Parlament i Vijeće (C-583/11 P, EU:C:2013:625), t. 92. U tom pogledu, vidjeti također presude Les Verts/Parlament (294/83, EU:C:1986:166, t. 23.); Unión de Pequeños Agricultores/Vijeće (C-50/00 P, EU:C:2002:462, t. 40.); Telefónica/Komisija (C-274/12 P, EU:C:2013:852, t. 57.); i T & L Sugars i Sidul Açúcares/Komisija (C-456/13 P, EU:C:2015:284, t. 45.); te rješenje Pesquerias Riveirenses i dr./Vijeće (C-164/14 P, EU:C:2015:111, t. 40.).

15 — Sud ipak nije zauzeo stajalište koje je vrlo jasno izrazila nezavisna odvjetnica J. Kokot, a to je da Sud nije nadležan odlučivati u prethodnom postupku o valjanosti akata iz područja ZVSP-a, što sudovima država članica, neovisno o njihovoj obvezi primjene prava Unije, omogućuje da sami ocjenjuju zakonitost te vrste akata i da ih ne primijene ih ako ih ocijene nezakonitima (vidjeti točke 82. do 103. stajališta nezavisne odvjetnice J. Kokott u odnosu na mišljenje 2/13, EU:C:2014:2475).

16 — Presude Parlament/Vijeće (C-658/11, EU:C:2014:2025, t. 70.) i Elitaliana/Eulex Kosovo (C-439/13 P, EU:C:2015:753, t. 42.)

42. Usto valja istaknuti da članak 24. stavak 1. drugi podstavak UEU-a i članak 275. prvi stavak UFEU-a nisu jednako formulirani.

43. U članku 24. stavku 1. drugom podstavku zadnjoj rečenici UFEU-a navedeno je da „Sud Europske unije nema nadležnost u odnosu na *te odredbe*” [17], dok je u članku 275. prvom stavku UFEU-a navedeno da „Sud Europske unije nije nadležan za *odredbe koje se odnose na [ZVSP] niti za akte donesene na temelju tih odredaba*” [18].

44. Uporaba izraza„odredbe koje se odnose na [ZVSP]” u članku 275. prvom stavku UFEU-a može stvoriti pogrešan dojam da sudovi Unije nisu nadležni u pogledu nijedne odredbe UFEU-a koja, iako nije obuhvaćena ZVSP-om, može biti u vezi s njim.

45. Sud nikada nije usvojio tako široko tumačenje članka 275. prvog stavka UFEU-a. Upravo suprotno, zaključio je da akt koji se temelji na članku 37. UEU-a, koji je jedna od odredbi UEU-a iz područja ZVSP-a, te na članku 218. stavcima 5. i 6. UFEU-a, ne može izbjeći sudski nadzor jer članak 218. UFEU-a, koji nedvojbeno predstavlja odredbu koja se odnosi na ZVSP, „ima opću primjenu i stoga je načelno namijenjen primjeni na sve međunarodne sporazume koje pregovara i sklapa Unija u svim područjima svojeg djelovanja, uključujući ZVSP” [19].

46. Budući da članak 24. stavak 1. drugi podstavak zadnja rečenica UEU-a isključuje nadležnost Suda samo „u odnosu na *te odredbe*” [20], čini mi se da se to upućivanje, kako Komisija ističe u točki 40. svojih pisanih očitovanja, odnosi na poglavlje 2. glave V. UEU-a, naslovljeno „Posebne odredbe o zajedničkoj vanjskoj i sigurnosnoj politici”, a čiji je navedeni članak dio.

47. Klauzula „*carve-out*” u članku 24. stavku 1. drugom podstavku UEU-a i članku 275. prvom stavku UFEU-a odnosi se dakle samo na članke 23. do 46. UEU-a i na akte Europske unije donesene na temelju tih odredbi [21].

48. Tako uredbe koje Vijeće donosi na temelju članka 215. UFEU-a ne ulaze u područje primjene klauzule „*carve-out*”. Stranke iz glavnog postupka i sve druge stranke koje su intervenirale u ovom predmetu slažu se da su uredbe koje je Vijeće donijelo na temelju članka 215. UFEU-a, poput Uredbe br. 833/2014, obuhvaćene općom nadležnosti sudova Unije da nadziru njihovu zakonitost, u skladu s člankom 19. UEU-a, a ne slažu se samo u pogledu opsega tog nadzora i margine prosudbe koju valja dodijeliti Vijeću. Usto, Sud je već donio prethodnu odluku o tumačenju Uredbe Vijeća (EZ) br. 765/2006 od 18. svibnja 2006. o mjerama ograničavanja protiv predsjednika Lukašenka i pojedinih dužnosnika Bjelarusa [22], čija je pravna osnova bio prijašnji članak 301. UEZ-a, koji je postao članak 215. UFEU-a [23].

49. Usto, kako bi akt iz područja ZVSP-a bio obuhvaćen izuzećem od sudskog nadzora iz članka 24. stavka 1. drugog podstavka UEU-a i članka 275. prvog stavka UFEU-a, njegova pravna osnova moraju biti članci 23. do 46. UEU-a, a i njegovim sadržajem mora se provoditi ZVSP.

17 — Moje isticanje

18 — Moje isticanje

19 — Presuda Parlament/Vijeće (C-658/11, EU:C:2014:2025, t. 72.)

20 — Moje isticanje

21 — Vidjeti presude Vijeće/Manufacturing Support & Procurement Kala Naft (C-348/12 P, EU:C:2013:776, t. 99., u kojoj se upućuje na točke 36. do 38. presude Manufacturing Support & Procurement Kala Naft/Vijeće (T-509/10, EU:T:2012:201)); i Parlament/Vijeće (C-658/11, EU:C:2014:2025, t. 73.); te presudu National Iranian Oil Company/Vijeće (T-578/12, EU:T:2014:678, t. 35.), koja je potvrđena presudom National Iranian Oil Company/Vijeće (C-440/14 P, EU:C:2016:128).

22 — SL 2006., L 134, str. 1. (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 9., str. 48.)

23 — Vidjeti presudu Peftiev (C-314/13, EU:C:2014:1645).

50. U skladu s tim, u okviru tužbe za poništenje mjera koje je usvojila misija uspostavljena na temelju Zajedničke akcije Vijeća 2008/124/ZVSP od 4. veljače 2008. o Misiji Europske unije za uspostavu vladavine prava na Kosovu, EULEX KOSOVO [24], kako je izmijenjena Odlukom Vijeća 2011/752/ZVSP od 24. studenoga 2011. [25], Sud je u točkama 48. i 49. presude Elitaliana/Eulex Kosovo (C-439/13 P, EU:C:2015:753) zaključio: „[…] sporne mjere čije se poništenje zahtijeva zbog povrede pravnih pravila primjenjivih na javnu nabavu Unije odnose [se] na provedbu postupka javne nabave koja je uzrokovala troškove na teret proračuna Unije. Slijedi da ugovor o javnoj nabavi u pitanju ulazi pod odredbe Financijske uredbe. S obzirom na okolnosti svojstvene ovom slučaju ne može se smatrati da se doseg iznimnog ograničenja nadležnosti Suda predviđenog u članku 24. stavku 1. drugom podstavku posljednjoj rečenici UEU-a i članku 275. UFEU-a širi na način da isključi Sud iz nadležnosti za tumačenje i primjenu odredbi Financijske uredbe u području provedbe postupka javne nabave".

c) „*Claw-back*": ograničeni sudski nadzor akata iz područja ZVSP-a (članak 24. stavak 1. drugi podstavak zadnja rečenica UEU-a i članak 275. stavak 2. UFEU-a)

i) Doseg

51. Ako, i samo ako, akt iz područja ZVSP-a ispunjava dva uvjeta navedena u točkama 47. i 49. ovog mišljenja, valja još ipak ispitati ne ulazi li taj akt, na temelju klauzule „*claw-back*" uvedene člankom 24. stavkom 1. drugim podstavkom UEU-a i člankom 275. drugim stavkom UFEU-a, u okvir opće nadležnosti koju članak 19. stavak 1. UEU-a dodjeljuje sudovima Unije.

52. Ističem da je razlog ograničenja nadležnosti Suda u pitanjima ZVSP-a koje je uvedeno klauzulom „*carve-out*" taj da su akti iz područja ZVSP-a načelno namijenjeni samo odražavanju odluka isključivo političke naravi povezanih s provedbom ZVSP-a, u pogledu kojih je teško uskladiti sudski nadzor s podjelom ovlasti [26].

53. Međutim, klauzula „*claw-back*" lišava akt iz područja ZVSP-a izuzeća od sudskog nadzora ako ono prelazi granice ZVSP-a, što je slučaj s odlukama iz područja ZVSP-a koje, iako su donesene na temelju poglavlja 2. glave V. UEU-a, zadiru u ovlasti koje su Uniji dodijeljene UFEU-om, i s odlukama iz područja ZVSP-a koje određuju mjere ograničavanja protiv fizičkih ili pravnih osoba.

54. Naime, Sud je još 1998., u točkama 14. do 18. presude Komisija/Vijeće (C-170/96, EU:C:1998:219), zaključio da on, na temelju članka M. Ugovora o EU-u (sadašnji članak 40. UEU-a), ima ovlast „osigurati da akti koji, po mišljenju Vijeća, spadaju u područje primjene članka K.3 stavka 2. Ugovora o Europskoj uniji ne zadiru u ovlasti koje su Zajednici dodijeljene UEZ-om" [27].

24 — SL 2008., L 42, str. 92. (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 6., str. 76.)

25 — SL 2011., L 310, str. 10. (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 6., str. 252.)

26 — U pravnim sustavima nekoliko država članica pitanja koja se odnose na provedbu vanjske politike od strane vlade ne mogu biti predmet sudskog nadzora, bilo u skladu s teorijom „actes de gouvernement" (vidjeti, osobito, Conseil d'État (Francuska), 19. veljače 1875., Prince Napoléon, Recueil Lebon, str. 155.), bilo u skladu s doktrinom „justiciability" (vidjeti, primjerice, *R (Abbasi and anor) v Secretary of State for Foreign & Commonwealth Affairs and anor* (2002.) EWCA Civ 1598, t. 99. i 106. (Court of Appeal (England and Wales) (Civil Division) (Žalbeni sud (Engleska i Wales) (građanski odjel), Ujedinjena Kraljevina).

27 — Točka 16. presude. U tom pogledu, vidjeti također presude Komisija/Vijeće (C-176/03, EU:C:2005:542, t. 39.), Komisija/Vijeće (C-440/05, EU:C:2007:625, t. 53.) i Komisija/Vijeće (C-91/05, EU:C:2008:288, t. 33.).

55. Slično tomu, u skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda o sudskom nadzoru mjera ograničavanja protiv fizičkih ili pravnih osoba predviđenih aktima koji su prethodili stupanju na snagu Ugovora iz Lisabona, „mora postojati mogućnost da Sud nadzire zajedničko stajalište koje zbog svojeg sadržaja ima područje primjene šire od onog koje je UEU-om predviđeno za tu vrstu akata”[28] jer „mogućnost podnošenja Sudu zahtjeva za prethodnu odluku mora […] postojati u pogledu svih odredbi koje Vijeće donese, neovisno o njihovoj naravi ili obliku, ako im je cilj proizvesti pravne učinke prema trećim osobama”[29].

56. Klauzula „*claw-back*” predviđena člankom 24. stavkom 1. drugim podstavkom UEU-a i člankom 275. drugim stavkom UFEU-a nije znatno promijenila uređenje koje je postojalo prije donošenja Ugovora iz Lisabona.

57. Istaknuo bih da su, kao i u pogledu klauzule „*carve-out*”, relevantne odredbe različito sročene, ali u ovom slučaju se u članku 275. koristi uža formulacija od one u članku 24. stavku 1. drugom podstavku zadnjoj rečenici UEU-a.

58. Naime, u toj je rečenici predviđeno da su sudovi Unije nadležni „za praćenje usklađenosti s člankom 40. [UEU-a] i *ispitivanj[e] zakonitosti* određenih odluka kako je predviđeno člankom 275. stavkom drugim [UFEU-a]”[30].

59. S druge strane, člankom 275. drugim stavkom UFEU-a predviđeno je da su sudovi Europske unije nadležni „za nadzor poštovanja članka 40. [UEU-a] i *odlučivanje u postupcima pokrenutima u skladu s uvjetima utvrđenima u članku 263. stavku četvrtom* [UFEU-a] u kojima se ocjenjuje zakonitost odluka kojima se predviđaju mjere ograničavanja protiv fizičkih ili pravnih osoba koje je Vijeće usvojilo na temelju glave V. poglavlja 2. Ugovora o [EU-u]”.

60. Što se tiče nadzora poštovanja članka 40. UEU-a, te dvije odredbe su jednake. Sudovi Unije mogu nadzirati sve akte iz područja ZVSP-a na koje se primjenjuje klauzula „*carve-out*” kako bi osigurali njihovu usklađenost s člankom 40. UEU-a. Stoga se taj aspekt klauzule „*claw-back*” odnosi, među ostalim, na akte donesene na temelju članka 215. stavaka 1. i 2. UFEU-a, kojima se predviđaju i mjere za prekid ili djelomično ili potpuno smanjenje gospodarskih i financijskih odnosa s jednom ili više trećih zemalja i mjere ograničavanja protiv fizičkih ili pravnih osoba.

61. Međutim, postoji znatna razlika u načinu na koji su formulirane te dvije odredbe jer se člankom 275. drugim stavkom UFEU-a sudski nadzor zakonitosti odluka kojima se predviđaju mjere ograničavanja protiv fizičkih ili pravnih osoba ograničava na tužbe za poništenje koje takve osobe podnesu u skladu s člankom 263. stavkom 4. UFEU-a, dok se u članku 24. stavku 1. drugom podstavku zadnjoj rečenici UEU-a potvrđuje nadležnost Suda da općenito nadzire zakonitost „određenih odluka kako je predviđeno člankom 275. stavkom drugim [UFEU-a]”, odnosno „odluka kojima se predviđaju mjere ograničavanja protiv fizičkih ili pravnih osoba koje je Vijeće usvojilo na temelju glave V. poglavlja 2. Ugovora o [EU-u]”.

62. Međutim, iz sudske prakse Suda navedene u točki 38. ovog mišljenja proizlazi da ispitivanje zakonitosti spomenuto u članku 24. stavku 1. drugom podstavku zadnjoj rečenici UEU-a ne obuhvaća samo tužbe za poništenje podnesene na temelju članka 263. stavka 4. UFEU-a, nego i, osobito, prethodni postupak predviđen člankom 267. UFEU-a.

28 — Vidjeti presude Gestoras Pro Amnistía i dr./Vijeće (C-354/04 P, EU:C:2007:115, t. 54.) i Segi i dr./Vijeće (C-355/04 P, EU:C:2007:116, t. 54.).

29 — Vidjeti presude Gestoras Pro Amnistía i dr./Vijeće (C-354/04 P, EU:C:2007:115, t. 53.) i Segi i dr./Vijeće (C-355/04 P, EU:C:2007:116, t. 53.).

30 — Moje isticanje

63. Doista, u skladu s dugom i ustaljenom sudskom praksom Suda, „zahtjev za prethodnu odluku, *jednako kao i tužba za poništenje*, predstavlja sredstvo za [nadzor zakonitosti] akata tijela [Europske unije]” [31]. Kako je Sud zaključio u točki 15. presude Foto-Frost (314/85, EU:C:1987:452), „osnovni je smisao ovlasti koje su Sudu dodijeljene člankom [267. UFEU-a] osigurati da nacionalni sudovi ujednačeno primjenjuju pravo [Unije] […] [jer] razlike između sudova u državama članicama u vezi s valjanosti akata Zajednice mogu ugroziti samo jedinstvo pravnog poretka [Unije] te dovesti do odstupanja od temeljnih zahtjeva pravne sigurnosti” [32].

64. Usto, budući da se, u skladu sa sudskom praksom Suda [33], klauzula „*carve-out*” uvedena člankom 275. prvim stavkom UFEU-a mora, kao i svako odstupanje, usko tumačiti, te da područje primjene klauzule „*claw-back*” ne može biti šire od onog klauzule „*carve-out*” [34], klauzula „*claw-back*” u članku 275. drugom stavku UFEU-a, koja ponovno uspostavlja osnovno pravilo, mora se široko tumačiti uzimajući u obzir širu formulaciju u članku 24. stavku 1. drugom podstavku zadnjoj rečenici UEU-a.

65. Stoga smatram da klauzula „*claw-back*” u članku 24. stavku 1. drugom podstavku zadnjoj rečenici UEU-a i članku 275. drugom stavku UFEU-a omogućuje sudovima Europske unije da nadziru usklađenost svih akata iz područja ZVSP-a s člankom 40. UEU-a (bilo u okviru tužbe za poništenje ili prethodnog postupka) [35] i da nadziru zakonitost odluka iz područja ZVSP-a koje je Vijeće donijelo u skladu s poglavljem 2. glave V. UEU-a, a kojima se predviđaju mjere ograničavanja protiv fizičkih ili pravnih osoba (također u okviru tužbe za poništenje ili prethodnog postupka) [36].

66. Smatram da bi suprotno stajalište, koje je nezavisna odvjetnica J. Kokott izrazila u svojem stajalištu u odnosu na mišljenje 2/13 (EU:C:2014:2475), a koje u predmetnom slučaju podupiru vlada Ujedinjene Kraljevine, češka, njemačka, estonska, francuska i poljska vlada te Vijeće, u skladu s kojim „Ugovori u području ZVSP-a […] upravo *ne* predviđaju ovlast prethodnog odlučivanja Suda” [37], bilo teško uskladiti s člankom 23. UEU-a u kojem je predviđeno da se „[d]jelovanje Unije na međunarodnoj sceni […] rukovodi […] načelima […] utvrđeni[ma] u poglavlju 1.”, među kojima su vladavina prava te univerzalnost i nedjeljivost ljudskih prava i temeljnih sloboda [38], koja nedvojbeno uključuju pravo na pristup sudu i djelotvornu sudsku zaštitu.

31 — Presuda Foto-Frost (314/85, EU:C:1987:452, t. 16.). Moje isticanje. U tom pogledu, vidjeti također presude Les Verts/Parlament (294/83, EU:C:1986:166, t. 23.); Unión de Pequeños Agricultores/Vijeće (C-50/00 P, EU:C:2002:462, t. 40.); Gaston Schul Douane-expediteur (C-461/03, EU:C:2005:742, t. 22.); Reynolds Tobacco i dr./Komisija (C-131/03 P, EU:C:2006:541, t. 80.); Melki i Abdeli (C-188/10 i C-189/10, EU:C:2010:363, t. 54.); A (EU:C:2014:2195, t. 41.); i Schrems (C-362/14, EU:C:2015:650, t. 62.).

32 — Presuda Foto-Frost (314/85, EU:C:1987:452) temelji se na činjenici da „članak [263. UFEU-a] daje Sudu *isključivu* nadležnost za poništavanje akta tijela [Europske unije]” (314/85, EU:C:1987:452, točka 17.). Moje isticanje. U tom pogledu, vidjeti također presude Lucchini (C-119/05, EU:C:2007:434, t. 53.), Melki i Abdeli (C-188/10 i C-189/10, EU:C:2010:363, t. 54.); Otis i dr. (C-199/11, EU:C:2012:684, t. 53.), A (EU:C:2014:2195, t. 41.); i Schrems (C-362/14, EU:C:2015:650, t. 62.). To se načelo mora primjenjivati na svaki akt Unije koji podliježe općoj nadležnosti Suda (vidjeti točke 36. do 38. ovog mišljenja) ili spada u područje primjene klauzule „*claw-back*”. Međutim, ako se postupak odnosi na akt iz područja ZVSP-a na koji se primjenjuje klauzula „*carve-out*”, ali ne i klauzula „*claw-back*”, za nadzor njegove zakonitosti nije nadležan Sud, nego sudovi država članica koji, u skladu s člankom 19. UEU-a, moraju pojedincima osigurati djelotvornu sudsku zaštitu. Doista, kako je predviđeno u članku 24. stavku 1. drugom podstavku zadnjoj rečenici UEU-a i članku 275. prvom stavku UFEU-a, tada je „Sud Europske unije [taj koji] nije nadležan”, a ne sudovi država članica.

33 — Vidjeti presude Parlament/Vijeće (C-658/11, EU:C:2014:2025, t. 70.), i Elitaliana/Eulex Kosovo (C-439/13 P, EU:C:2015:753, t. 42.).

34 — Naime, člankom 275. drugim stavkom UFEU-a ne može se ponovno uspostaviti nadležnost sudova Europske unije u vezi s pitanjima koja nisu prethodno isključena iz njihove nadležnosti člankom 275. prvim stavkom UFEU-a.

35 — U tom pogledu, vidjeti Lenaerts, K., Maselis, I., i Gutman, K., *EU Procedural Law*, Oxford University Press, 2014., t. 6.05.

36 — Dodao bih da se ovaj predmet odnosi samo na nadležnost Suda da odlučuje u prethodnom postupku o valjanosti i tumačenju akata iz područja ZVSP-a, s obzirom na to da s tužbe zbog povrede obveze i tužbe za naknadu štete koje se odnose na akte iz područja ZVSP-a obuhvaćene klauzulom „*carve-out*” u članku 24. stavku 1. drugom podstavku zadnjoj rečenici UEU-a i članku 275. prvom stavku UFEU-a, ali ne klauzulom „*claw-back*” u članku 24. stavku 1. drugom podstavku zadnjoj rečenici UEU-a i članku 275. drugom stavku UFEU-a.

37 — Točka 100. stajališta. U točki 101. nezavisna odvjetnica je dodala da je „[n]edostatak ovlasti za prethodni postupak i monopola odlučivanja […] Suda o zakonitosti akata institucija u smislu presude Foto-Frost u pitanjima iz područja ZVSP-a s gledišta integracijske politike bez sumnje […] vrijedan žaljenja jer se na taj način ne mogu osigurati ujednačeno tumačenje i primjena prava Unije u okviru ZVSP-a”.

38 — Vidjeti članak 21. stavak 1. UEU-a.

ii) Klauzula „*claw-back*” i *odluke* Vijeća donesene na temelju poglavlja 2. glave V. UEU-a koje određuju mjere ograničavanja protiv fizičkih ili pravnih osoba

67. Naglasio bih da se klauzula „*claw-back*” u članku 24. stavku 1. drugom podstavku zadnjoj rečenici UEU-a i članku 275. drugom stavku UFEU-a, za razliku od klauzule „*carve-out*” u članku 24. stavku 1. drugom podstavku zadnjoj rečenici UEU-a i članku 275. prvom stavku UFEU-a koja se primjenjuje na sve akte iz područja ZVSP-a, odnosi samo na usklađenost s člankom 40. UEU-a i na nadzor zakonitosti *odluka* kojima se predviđaju mjere ograničavanja protiv fizičkih ili pravnih osoba, koje je Vijeće donijelo na temelju poglavlja 2. glave V. UEU-a.

68. Što se tiče usklađenosti s člankom 40. UEU-a, jasno je da se klauzula „*claw-back*” odnosi na sve akte iz područja ZVSP-a na koje se primjenjuje klauzula „*carve-out*”.

69. Suprotno tomu, što se tiče nadzora zakonitosti, članak 24. stavak 1. drugi podstavak zadnja rečenica UEU-a i članak 275. drugi stavak UFEU-a, kao i članak 215. stavak 2. UFEU-a, odnose se na *odluke* koje određuju mjere ograničavanja protiv fizičkih ili pravnih osoba, koje je Vijeće donijelo na temelju poglavlja 2. glave V. UEU-a. Smatram da time nisu obuhvaćene uredbe, kao što je Uredba br. 833/2014, koje je Vijeće donijelo na temelju članka 215. stavka 2. UFEU-a.

70. To ide u prilog argumentu koji sam iznio u točkama 47. i 48. ovog mišljenja, a prema kojemu se klauzula „*carve-out*” odnosi samo na akte iz područja ZVSP-a čija su pravna osnova članci 23. do 46. UEU-a pa se, stoga, ne odnosi na akte koje je Vijeće donijelo na temelju članka 215. UFEU-a.

71. U suprotnome bi imali paradoksalnu situaciju u kojoj bi Sud bio nadležan nadzirati odluke iz područja ZVSP-a koje određuju mjere ograničavanja protiv fizičkih ili pravnih osoba, koje je Vijeće donijelo na temelju poglavlja 2. glave V. UEU-a, ali ne i nadzirati uredbe donesene na temelju takvih odluka.

72. Osim toga, za razliku od mjera ograničavanja kojima se predviđa prekid ili djelomično ili potpuno smanjenje gospodarskih i financijskih odnosa s jednom ili više trećih zemalja [39], donošenje uredbe na temelju članka 215. stavka 2. UEU-a nije obvezno kada je riječ o mjerama ograničavanja protiv fizičkih ili pravnih osoba. Naime, u skladu s tom odredbom, „[k]ada je to predviđeno odlukom [iz područja ZVSP-a], Vijeće *može* usvojiti [takve mjere]” [40]. Mjere ograničavanja protiv fizičkih ili pravnih osoba moguće je dakle donijeti već odlukom iz područja ZVSP-a. Upravo je u pogledu takve vrste odluka u članku 24. stavku 1. drugom podstavku zadnjoj rečenici UEU-a i članku 275. drugom stavku UFEU-a predviđena klauzula „*claw-back*”.

iii) Što je s ovlašću tumačenja?

73. Budući da klauzula „*claw-back*” u članku 24. stavku 1. drugom podstavku zadnjoj rečenici UEU-a i članku 275. drugom stavku UFEU-a ograničava nadzor Suda na *nadzor zakonitosti* odluka u području ZVSP-a koje određuju mjere protiv fizičkih ili pravnih osoba koje je Vijeće donijelo na temelju poglavlja 2. glave V. UEU-a, čini se da je ovlast Suda u pogledu tumačenja, koja mu je dodijeljena člankom 267. prvim stavkom točkom (b) UFEU-a, isključena iz njegove nadležnosti za te akte.

39 — Članak 215. stavak 1. UFEU-a implicira da nakon svakog prekida ili djelomičnog ili potpunog smanjenja gospodarskih i financijskih odnosa s jednom ili više trećih zemalja, koji su predviđeni odlukom iz područja ZVSP-a, mora uslijediti donošenje akta Vijeća na temelju tog istog članka 215. UFEU-a ili, drugim riječima, intervencija na temelju „stupa Zajednice”, što je naziv koji se koristio prije Ugovora iz Lisabona. Doista, u članku 215. stavku 1. UFEU-a koristi se obvezujuća formulacija: „Vijeće […] usvaja potrebne mjere”.

40 — Moje isticanje

74. Međutim, u sličnom pravnom kontekstu, gdje se člankom 41. UEZUČ-a omogućavalo Sudu da „prethodno odlučuje o *valjanosti* akata Visoke vlasti i Vijeća”[41], Sud je zaključio da „ocjena valjanosti akta nužno zahtijeva njegovo tumačenje”[42]. Na temelju toga je zaključio da „bi bilo […] suprotno ciljevima i smislu Ugovorâ ako bi određivanje značenja i dosega pravila koja proizlaze iz Ugovorâ o EEZ-u i EZAE-u u konačnici bila zadaća Suda, kako je istim riječima predviđeno i člankom 177. UEEZ-a [sadašnji članak 267. UFEU-a] i člankom 150. UEZAE-a [koji je danas izvan snage], čime se omogućuje ujednačena primjena tih pravila, a da pritom takvu nadležnost, kada je riječ o pravilima koja proizlaze iz UEZUČ-a, imaju isključivo razni nacionalni sudovi, čija se tumačenja mogu razlikovati, te da Sud nema nikakvu ovlast osigurati ujednačeno tumačenje takvih pravila”[43].

75. Zato smatram da sudovi Unije, ako mogu vršiti širu zadaću, odnosno nadzirati zakonitost odluka koje određuju mjere ograničavanja protiv fizičkih ili pravnih osoba, koje Vijeće donosi na temelju poglavlja 2. glave V. UEU-a, svakako mogu vršiti užu zadaću, odnosno tumačiti odredbe takvih odluka, osobito kako bi izbjegli poništenje ili proglašavanje ništavim akta koji se odnosi na ZVSP koji bi sud mogao zadržati dajući mu drugačije tumačenje.

76. To vrijedi tim više što, kako navodi sud koji je uputio zahtjev u točkama 30. do 34. svojeg zahtjeva za prethodnu odluku, nadležna tijela raznih država članica već imaju različita stajališta o određenim ključnim pitanjima, osobito što se tiče njihova tumačenja pojma financijske pomoći iz članka 4. stavka 2. točke (b) Odluke 2014/512 i članka 4. stavka 3. Uredbe br. 833/2014, kako proizlazi iz pisanih očitovanja koja su podnijele vlada Ujedinjene Kraljevine, njemačka, estonska i francuska vlada.

3. Odluka 2014/512 s obzirom na članak 24. stavak 1. drugi podstavak zadnju rečenicu UEU-a i članak 275. UFEU-a

77. Odluka 2014/512 na prvi pogled uživa izuzeće od sudskog nadzora predviđeno klauzulom „*carve-out*” u članku 24. stavku 1. drugom podstavku zadnjoj rečenici UEU-a i članku 275. prvom stavku UFEU-a jer zadovoljava dva uvjeta navedena u točkama 47. i 49. ovog mišljenja.

78. Naime, pravna osnova Odluke 2014/512 je članak 29. UEU-a koji se nalazi u poglavlju 2. glave V. UEU-a, naslovljenom „Posebne odredbe o zajedničkoj vanjskoj i sigurnosnoj politici”, pa sadržaj navedene odluke očito spada u okvir ZVSP-a jer je Vijeće tom odlukom uvelo mjere ograničavanja „s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini”[44].

79. Čini mi se da je na temelju klauzule „*claw-back*” u članku 24. stavku 1. drugom podstavku UEU-a i članku 275. drugom stavku UFEU-a, Sud nadležan da u prethodnom postupku odlučuje o usklađenosti Odluke 2014/512 s člankom 40. UEU-a jer društvo Rosneft u točkama 21. i 22. svojih pisanih očitovanja osporava valjanost Odluke 2014/512 s obzirom na tu odredbu.

80. Da bi Sud bio nadležan i za nadzor zakonitosti Odluke 2014/512 glede moguće povrede drugih pravila pored članka 40. UEU-a, valja utvrditi predstavlja li Odluka 2014/512 odluku „kojom se predviđaju mjere ograničavanja protiv fizičkih ili pravnih osoba, koju je Vijeće donijelo na temelju poglavlja 2. glave V. Ugovora o [EU-u]”, kako je predviđeno u članku 24. stavku 1. drugom podstavku UEU-a i članku 275. drugom stavku UFEU-a.

41 — Moje isticanje

42 — Presuda Busseni (C-221/88, EU:C:1990:84, t. 14.)

43 — Presuda Busseni (C-221/88, EU:C:1990:84, t. 16.)

44 — Kako je navedeno u naslovu te odluke.

81. S tim u vezi, vlada Ujedinjene Kraljevine, francuska i estonska vlada, Vijeće i Komisija osporavaju da Odluka 2014/512 sadržava mjere ograničavanja protiv fizičkih ili pravnih osoba, jer se, po njihovu mišljenju, mjere koje ona sadržava primjenjuju na objektivno određene situacije i na općenito definiranu kategoriju osoba.

82. Doista, članci 4. i 4.a[45] Odluke 2014/512 ne odnose se na društvo Rosneft, za razliku od članka 1. stavka 2. točaka (b) do (d) i stavka 3.[46] te članka 7.[47] koji se primjenjuju na tri ruska poduzetnika, uključujući društvo Rosneft (vidjeti Prilog III. toj odluci).

83. U vezi s tim valja podsjetiti da su mjere ograničavanja, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, „istodobno […] srodne općim aktima – jer se njima kategoriji adresata određenih na općenit i apstraktan način zabranjuje [da financijska sredstva stave] na raspolaganje osobama i subjektima navedenima u njihovim prilozima – i skupu pojedinačnih odluka koje se odnose na te osobe i subjekte”[48]. U skladu s navodom Suda, „pojedinačni utjecaj tih akata daje mogućnost […] pristupa sudovima Unije”[49].

84. U tom smislu, tužba za poništenje povodom koje je donesena presuda Manufacturing Support & Procurement Kala Naft/Vijeće (T-509/10, EU:T:2012:201) odbijena je iz razloga što Opći sud nije bio nadležan na temelju članka 275. UFEU-a jer se tužba odnosila na članak 4. Odluke Vijeća 2010/413/ZVSP od 26. srpnja 2010. o mjerama ograničavanja protiv Irana i stavljanju izvan snage Zajedničkog stajališta 2007/140/ZVSP[50] (u daljnjem tekstu: Odluka 2010/413), koji se nije konkretno odnosio na tužitelja[51]. Sud je u točki 99. presude Vijeće/Manufacturing Support & Procurement Kala Naft (C-348/12 P, EU:C:2013:776) istim razlozima potvrdio odbijanje tužbe.

85. Budući da su članci 4. i 4.a Odluke 2014/512 formulirani vrlo slično članku 4. Odluke 2010/413[52], slažem se s Komisijom u tome da te odredbe ne određuju mjere ograničavanja protiv društva Rosneft. Posljedično, Sud nije nadležan ispitivati njihovu zakonitost (niti ih tumačiti) jer se ne primjenjuje klauzula „*claw-back*” u članku 24. stavku 1. drugom podstavku UEU-a i članku 275. drugom stavku UFEU-a.

45 — Članci 4. i 4.a Odluke 2014/512 odnose se na ruski naftni sektor te određuju obvezu stjecanja prethodnog odobrenja za izravnu ili neizravnu prodaju, opskrbu, prijenos ili izvoz, od strane državljana država članica ili s područja država članica, određene opreme pogodne za, u biti, istraživanje i proizvodnju nafte u Ruskoj Federaciji, i zabranjuju izravno i neizravno pružanje, od strane državljana država članica ili s područja država članica, povezanih usluga potrebnih za istraživanje i proizvodnju nafte u Rusiji.

46 — Člankom 1. stavkom 2. točkama (b) do (d) i člankom 3. Odluke 2014/512 predviđena je opća zabrana, koja vrijedi za sve financijske institucije Europske unije, pružanja svih usluga povezanih s tržištem kapitala subjektima iz Rusije navedenima u Prilogu III. toj odluci, koji uključuju društvo Rosneft.

47 — Člankom 7. Odluke 2014/512 predviđena je zabrana naknađivanja štete gospodarskim subjektima koja se, na temelju članka 7. stavka 1. točke (a), primjenjuje, među ostalim, na subjekte iz Priloga III. koji uključuju društvo Rosneft.

48 — Presuda Gbagbo i dr./Vijeće (C-478/11 P do C-482/11 P, EU:C:2013:258, t. 56.). U tom pogledu, vidjeti također presude Kadi i Al Barakaat International Foundation/Vijeće i Komisija (C-402/05 P i C-415/05 P, EU:C:2008:461, t. 241. do 244.) i Vijeće/Manufacturing Support & Procurement Kala Naft (C-348/12 P, EU:C:2013:776, točka 99., u kojoj se upućuje na točke 36. do 38. presude Manufacturing Support & Procurement Kala Naft/Vijeće (T-509/10, EU:T:2012:201)).

49 — Presuda Gbagbo i dr./Vijeće (C-478/11 P do C-482/11 P, EU:C:2013:258, t. 57.).

50 — SL 2010., L 195, str. 39. (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 3., str. 220.)

51 — „[M]jere zabrane iz članka 4. Odluke 2010/413 su mjere opće primjene jer je njihovo područje primjene određeno na temelju objektivnih kriterija, a ne u odnosu na određene fizičke ili pravne osobe. Stoga, kako Vijeće i Komisija ističu, članak 4. Odluke 2010/413 ne predstavlja odluku kojom se predviđaju mjere ograničavanja protiv fizičkih ili pravnih osoba u smislu članka 275. drugog stavka UFEU-a” (t. 37. presude).

52 —
„1. Prodaja, opskrba ili prijenos ključne opreme i tehnologije za sljedeće ključne sektore naftne i plinske industrije u Iranu, ili iranske tvrtke ili tvrtke u vlasništvu Irana koje posluju u tim sektorima izvan Irana, od strane državljana država članica ili korištenjem plovila i zrakoplova u njihovoj nadležnosti, zabranjuju se bez obzira potječu li s njihovih državnih područja ili ne:
(a) rafiniranje;
(b) ukapljeni prirodni plin;
(c) istraživanje;
(d) proizvodnja.
Unija poduzima potrebne mjere radi utvrđivanja relevantnih predmeta na koje se ta odredba odnosi.

86. Ipak, ne slažem se s vladom Ujedinjene Kraljevine, češkom, francuskom, estonskom i poljskom vladom, Vijećem i Komisijom glede toga da u članku 1. stavku 2. točkama (b) do (d) i stavku 3. te u članku 7. Odluke 2014/512 (koji se, putem Priloga III., izričito odnose na društvo Rosneft) nisu predviđene mjere ograničavanja protiv društva Rosneft zato što se mjere koje oni sadržavaju primjenjuju na objektivno određene situacije i općenito definiranu kategoriju osoba i zato što je uvrštenje društva Rosneft u Prilog III. samo deklaratorne naravi.

87. Komisija se u tom pogledu poziva na točku 39. presude Sina Bank/Vijeće (T-67/12, EU:T:2014:348) i točku 32. presude Hemmati/Vijeće (T-68/12, EU:T:2014:349), u kojima je Opći sud, glede članka 20. stavka 1. točke (b) Odluke 2010/413, zaključio da „‚odluku kojom se predviđaju mjere protiv fizičkih ili pravnih osoba' u smislu članka 275. drugog stavka UFEU-a predstavlja mjera kojom je uvrštenje tužitelja, nakon preispitivanja, zadržano u Prilogu II. Odluci 2010/413, kako je s učinkom od 1. prosinca 2011. izmijenjena Odlukom 2010/644", a ne činjenica da se tužiteljevo ime nalazilo u izvornoj verziji tog priloga Odluci 2010/413. Zato je Opći sud utvrdio da nije nadležan, zaključivši da člankom 20. stavkom 1. točkom (b) Odluke 2010/413 nisu uvedene mjere ograničavanja protiv osoba, nego mjere opće primjene.

88. Osim toga, Opći sud je u točki 42. presude Sina Bank/Vijeće (T-67/12, EU:T:2014:348) i točki 35. presude Hemmati/Vijeće (T-68/12, EU:T:2014:349) kriterij da se članak 16. stavak 2. uredbe koju je Vijeće donijelo na temelju Odluke 2010/413 [53] mora „pojedinačno" odnositi na subjekta i u kojoj su, kao mjere opće primjene, bile sadržane iste mjere kao u članku 20. stavku 1. točki (b) Odluke 2010/413, protumačio na isti način kao pojam „odluka kojom se predviđaju mjere ograničavanja protiv fizičkih ili pravnih osoba". Sud je na temelju toga tužbu za poništenje članka 16. stavka 2. proglasio nedopuštenom.

89. Smatram da ta odluka Općeg suda nije u skladu sa zaključkom Suda u točki 99. presude Vijeće/Manufacturing Support & Procurement Kala Naft (C-348/12 P, EU:C:2013:776) [54]. Naime, kako je jedno drugo vijeće Općeg suda utvrdilo u točki 36. presude National Iranian Oil Company/Vijeće (T-578/12, EU:T:2014:678), koju je Sud potvrdio presudom National Iranian Oil Company/Vijeće (C-440/14 P, EU:C:2016:128), „člankom 263. stavkom 4. UFEU-a se svim fizičkim i pravnim osobama daje pravo pobijanja akata institucija Unije ako su ispunjeni uvjeti iz članka 263. UFEU-a, a u ovom slučaju jesu [jer tužitelja predmetni akti Unije uvrštavaju na popis predmetnih mjera]".

90. Osim toga, u skladu s tom istom točkom presude National Iranian Oil Company/Vijeće (T-578/12, EU:T:2014:678), pristup koji je Opći sud koristio u presudama Sina Bank/Vijeće (T-67/12, EU:T:2014:348) i Hemmati/Vijeće (T-68/12, EU:T:2014:349), kojim se u biti pojam mjere ograničavanja protiv osoba poistovjećuje s kriterijem da se dotična mjera mora pojedinačno odnositi na subjekta, „povrijedio bi odredbe članka 263. i članka 275. drugog stavka UFEU-a te bi, stoga, bio suprotan sustavu sudske zaštite uspostavljenom UFEU-om i pravu na djelotvoran pravni lijek iz članka 47. Povelje".

2. Tvrtkama u Iranu koje posluju u ključnim sektorima iranske naftne industrije i industrije prirodnog plina iz stavka 1. ili Irancima ili tvrtkama u njihovom vlasništvu koje posluju u tim sektorima izvan Irana zabranjuje se pružanje:
   (a) tehničke pomoći ili obuke i drugih usluga povezanih s ključnom opremom i tehnologijom, kako je određena u skladu sa stavkom 1.;
   (b) financiranja i financijske pomoći za svaku prodaju, opskrbu, prijenos ili izvoz ključne opreme ili tehnologije kako je određena u skladu sa stavkom 1. ili pružanje povezane tehničke pomoći ili obuke.
3. Zabranjuje se svjesno ili namjerno sudjelovanje u djelatnostima čiji je cilj ili učinak izbjegavanje zabrana iz stavaka 1. i 2."

53 — Uredba Vijeća (EU) br. 961/2010 od 25. listopada 2010. o mjerama ograničavanja protiv Irana i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 423/2007 [neslužbeni prijevod] (SL 2010., L 281, str. 1.)

54 — Vidjeti također točke 36. do 38. presude Manufacturing Support & Procurement Kala Naft/Vijeće (T-509/10, EU:T:2012:201), u kojima je Opći sud zaključio da predmetna mjera nije bila mjera ograničavanja protiv osobe jer u njoj nije bio naveden nijedan pojedinačni subjekt.

91. Unatoč tomu, radi cjelovitosti bih dodao da bi tako strogo tumačenje klauzulu „*claw-back*" u mnogim slučajevima učinilo bespredmetnom ako, u suprotnosti s onim što sam gore predložio, odredbe odluka iz područja ZVSP-a koje su, kao članak 1. stavak 2. točke (b) do (d) i stavak 3. i članak 7. Odluke 2014/51, usmjerene na točno određene fizičke ili pravne osobe ne bi predstavljale „mjere ograničavanja protiv osoba" u smislu klauzule „*claw-back*", što bi za posljedicu imalo to da ta klauzula ne bi omogućavala prethodno odlučivanje o valjanosti.

92. Stoga predlažem Sudu da na prvo pitanje odgovori na način da je Sud, u skladu s člankom 24. stavkom 1. drugim podstavkom zadnjom rečenicom UEU-a i člankom 275. UFEU-a, nadležan, na temelju članka 267. UFEU-a, u prethodnom postupku odlučivati o valjanosti Odluke 2014/512 u odnosu na članak 40. UEU-a te tumačiti i ispitivati zakonitost članka 1. stavka 2. točaka (b) do (d) i stavka 3. i članka 7. navedene odluke i njezina Priloga III.

93. Želio bih međutim pojasniti da, unatoč činjenici da mjere ograničavanja predviđene člancima 4. i 4.a Odluke 2014/512 spadaju u područje primjene klauzule „*claw-back*", ne postoji rupa u sudskoj zaštiti jer, kako sam objasnio u točkama 47., 49., 69. i 70. ovog mišljenja, Uredba br. 833/2014 jasno spada pod nadležnost Suda i gotovo doslovno ponavlja te odredbe, u člancima 3., 3.a i u članku 4. stavcima 3. i 4. Ako bi Sud odlučio poništiti te odredbe Uredbe br. 833/2014, Vijeće će morati poduzeti potrebne mjere kako bi istovjetne odredbe Odluke 2014/512 uskladilo s presudom Suda, a to je, kako je to Vijeće prihvatilo na raspravi, u skladu s člankom 266. UFEU-a.

B – *Drugo pitanje, točka (a)*

94. Drugim pitanjem, točkom (a), sud koji je uputio zahtjev pita Sud o valjanosti članka 1. stavka 2. točaka (b) do (d), članka 1. stavka 3., članaka 4. i 4.a i članka 7. Odluke 2014/512 te Priloga III. toj odluci, kao i članaka 3. i 3.a, članka 4. stavaka 3. i 4., članka 5. stavka 2. točaka (b) do (d), članka 5. stavka 3. i članka 11. Uredbe br. 833/2014 te priloga II. i VI. toj uredbi.

95. S obzirom na odgovor koji predlažem na prvo pitanje, razmotrit ću jesu li Odluka 2014/512 i Uredba br. 833/2014 u skladu s člankom 40. UEU-a te ću ispitati valjanost članka 1. stavka 2. točaka (b) do (d), članka 1. stavka 3. i članka 7. Odluke 2014/512 te Priloga III. toj odluci i valjanost članaka 3. i 3.a, članka 4. stavaka 3. i 4., članka 5. stavka 2. točaka (b) do (d), članka 5. stavka 3. i članka 11. Uredbe br. 833/2014 te priloga II. i VI. toj uredbi.

1. Usklađenost Odluke 2014/512 i Uredbe br. 833/2014 s člankom 40. UEU-a

96. Društvo Rosneft tvrdi da je Vijeće zlouporabilo svoje ovlasti kad je donijelo odluku iz područja ZVSP-a koja je u biti zakonodavne naravi. U skladu s člankom 29. UEU-a, uloga Vijeća je „utvr[diti] pristup Unije pojedinom pitanju zemljopisne ili tematske naravi". Suprotno tomu, donošenje zakonodavnih akata u području ZVSP-a zabranjeno je člankom 31. stavkom 1. UEU-a. Stoga je Vijeće, donošenjem iznimno detaljnih odredbi u Odluci 2014/512, i gotovo istovjetnih u Uredbi br. 833/2014, povrijedilo pravilo iz članka 40. UEU-a da provedba ZVSP-a ne smije utjecati na ovlasti Unije u pogledu drugih Unijinih politika te je zakoračilo u ovlast Komisije i Visokog predstavnika da podnose zajedničke prijedloge iz članka 215. UFEU-a.

97. Moje je mišljenje da Odluka 2014/512 i Uredba br. 833/2014 nisu zakonodavni akti.

98. Iako se pod izrazom „zakonodavni akti” općenito podrazumijevaju mjere opće primjene koje se primjenjuju na objektivno određene situacije i kategoriju općenito i apstraktno definiranih osoba, samo se u članku 289. stavku 3. UFEU-a nalazi definicija tog izraza u smislu u kojem se koristi u članku 24. UEU-a. Tom je odredbom ta kategorija akata definirana kao „[p]ravni akti doneseni zakonodavnim postupkom”, odnosno redovnim zakonodavnim postupkom iz članka 289. stavka 1. UFEU-a ili posebnim zakonodavnim postupkom iz članka 289. stavka 2. UFEU-a.

99. Stoga, zbog činjenice da zabranjuju donošenje zakonodavnih akata, članak 24. stavak 1. drugi podstavak treća rečenica UEU-a i članak 31. stavak 1. UEU-a djeluju na način da isključuju širu ulogu koju članak 289. stavci 1. i 2. UFEU-a dodjeljuju Parlamentu i Vijeću [55].

100. Osim toga, postupak koji je u članku 24. stavku 1. drugom podstavku drugoj rečenici UEU-a predviđen za donošenje Odluke 2014/512 i postupak koji je u članku 215. UFEU-a predviđen za donošenje „potrebnih mjera” kao što je Uredba br. 833/2014 različiti su od postupaka iz članka 289. UFEU-a na temelju kojih doneseni pravni akti predstavljaju zakonodavne akte.

101. Budući da društvo Rosneft ne navodi da su se Odluka 2014/512 i Uredba br. 833/2014 trebale donijeti na nekoj drugoj pravnoj osnovi, a ne na temelju članka 29. UEU-a i članka 215. UFEU-a, njegovi argumenti moraju se odbiti.

2. Valjanost članka 1. stavka 2. točaka (b) do (d), članka 1. stavka 3. i članka 7. Odluke 2014/512 te Priloga III. toj odluci i valjanost članaka 3. i 3.a, članka 4. stavaka 3. i 4., članka 5. stavka 2. točaka (b) do (d), članka 5. stavka 3. i članka 11. Uredbe br. 833/2014 te priloga II. i VI. toj uredbi

a) Opseg nadzora

102. U točkama 64., 108. i 115. svojih očitovanja Vijeće tvrdi da Sud nije nadležan ispitivati zakonitost spornih odredbi Uredbe br. 833/2014 jer društvo Rosneft svojim tužbenim razlozima o nevaljanosti u biti nastoji pobijati načelne odluke koje je Vijeće donijelo u Odluci 2014/512, a koje u potpunosti spadaju u područje ZVSP-a.

103. Ne dijelim to stajalište utoliko što, po mojemu mišljenju, donošenje uredbe na temelju članka 215. UFEU-a, čak i ako se njome samo doslovno ponavljaju, dopunjavaju ili dodatno preciziraju mjere predviđene odlukom iz područja ZVSP-a, kao što je to slučaj s Odlukom 2014/512 i Uredbom br. 833/2014, podrazumijeva gubitak izuzeća od sudskog nadzora koje su te mjere imale na temelju članka 24. stavka 1. drugog podstavka zadnje rečenice UEU-a i članka 275. prvog stavka UFEU-a [56].

104. Suprotno rješenje rezultiralo bi širokim tumačenjem isključenja od nadzora koji Sud provodi u tom području, a to isključenje zapravo predstavlja iznimku, a ne pravilo.

105. Unatoč tomu, smatram da se u ovom konkretnom području, koje uključuje diplomaciju te vanjsku i sigurnosnu politiku, Vijeće ima široku diskrecijsku ovlast [57].

55 — Osim toga, nemoguće je članak 24. stavak 1. drugi podstavak treću rečenicu UEU-a i članak 31. UEU-a tumačiti na način da oni čine obveznom primjenu zakonodavnog postupka za donošenje mjera ograničavanja kojima se predviđa prekid ili djelomično ili potpuno smanjenje gospodarskih i financijskih odnosa s jednom ili više trećih zemalja, koje su po definiciji mjere opće primjene koje se primjenjuju na objektivno određene situacije i kategoriju općenito i apstraktno definiranih osoba, jer bi takvo tumačenje bilo suprotno izričitom tekstu članka 215. stavka 1. UFEU-a u kojem je predviđeno da „Vijeće [odlučuje] kvalificiranom većinom na zajednički prijedlog Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku i Komisije [i o] tome izvješćuje Europski parlament”, a to nije ni redovni ni posebni zakonodavni postupak.

56 — To proizlazi iz opisa članka 215. UFEU-a „kao mosta […] izgrađenog između djelovanja [Unije] koja uključuju gospodarske mjere […] i ciljeva UEU-a” (presuda Parlament/Vijeće, C-130/10, EU:C:2012:472, t. 59.). Akti iz područja ZVSP-a koji pređu taj „most” postaju mjere koje moraju biti usklađene s UFEU-om.

57 — Vidjeti presude Sison/Vijeće (C-266/05 P, EU:C:2007:75, t. 33.) i Vijeće/Manufacturing Support & Procurement Kala Naft (C-348/12 P, EU:C:2013:776, t. 120.).

b) Tužbeni razlog o nevaljanosti koji se temelji na navodnoj povredi Sporazuma o partnerstvu

106. Društvo Rosneft tvrdi da članak 1. stavak 2. točke (b) do (d), članak 1. stavak 3. Odluke 2014/512 te Prilog III. toj odluci, kao i članak 3. stavci 1., 3. i 5., članak 3.a stavak 1. i članak 5. stavak 2. točke (b) do (d), članak 5. stavak 3. Uredbe br. 833/2014 te prilozi II. i VI. toj uredbi, povređuju članak 10. stavak 1. (priznavanje tretmana najpovlaštenije nacije u vezi s trgovinom robom), članak 12. (slobodan provoz robe), članak 36. (dodjeljivanje tretmana koji nije manje povoljan glede prekograničnog pružanja usluga) i članak 52. stavke 2., 5. i 9. (slobodno kretanje kapitala) Sporazuma o partnerstvu.

107. Vlada Ujedinjene Kraljevine, estonska i francuska vlada, Vijeće i Komisija tvrde da su sporne mjere opravdane jer su „nužne za zaštitu ključnih sigurnosnih interesa [stranaka] u vrijeme rata ili ozbiljne međunarodne napetosti koja predstavlja ratnu prijetnju”, u skladu s člankom 99. stavkom 1. točkom (d) Sporazuma o partnerstvu, i da, u svakom slučaju, odredbe Sporazuma o partnerstvu na koje se društvo Rosneft poziva nemaju izravan učinak.

108. Budući da se člankom 99. Sporazuma o partnerstvu pretpostavlja postojanje mjere koja je suprotna njegovim materijalnim odredbama, najprije je potrebno razmotriti predstavljaju li članak 1. stavak 2. točke (b) do (d), članak 1. stavak 3. Odluke 2014/512 te Prilog III. toj odluci, kao i članak 3. stavci 1., 3. i 5., članak 3.a stavak 1., članak 5. stavak 2. točke (b) do (d), članak 5. stavak 3. Uredbe br. 833/2014 te prilozi II. i VI. toj uredbi, doista povredu članka 10. stavka 1., članaka 12. i 36. te članka 52. stavaka 2., 5. i 9. Sporazuma o partnerstvu.

i) Izravan učinak članka 10. stavka 1., članaka 12. i 36. te članka 52. stavaka 2., 5. i 9. Sporazuma o partnerstvu

109. S tim u vezi valja podsjetiti da, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, sporazum koji je Unija sklopila s jednom ili više trećih država, predstavlja, što se tiče Unije, akt institucije Unije, u smislu članka 267. prvog stavka točke (b) UFEU-a, da odredbe takvog sporazuma od njegova stupanja na snagu predstavljaju sastavni dio pravnog poretka Unije i da je Sud u okviru tog pravnog poretka nadležan za odlučivanje u prethodnom postupku o tumačenju tog sporazuma [58].

110. Osim toga, Sud je u točki 37. presude Komisija/Rusal Armenal (C-21/14 P, EU:C:2015:494) zaključio da se „na odredbe međunarodnog sporazuma kojeg je Unija stranka može pozivati u prilog [tužbenom razlogu kojim se navodi da je takav akt nezakonit] samo pod uvjetom da, s jedne strane, to nije protivno naravi i strukturi tog sporazuma i, s druge strane, da su te odredbe sadržajno bezuvjetne i dovoljno precizne. Stoga se pred sudovima Unije na takve odredbe može pozivati kao na kriterij za ocjenu zakonitosti akta Unije samo kada su ta dva uvjeta kumulativno ispunjena” [59].

58 — Vidjeti presude Haegeman (181/73, EU:C:1974:41, t. 3. do 6.), koja se odnosila na Sporazum o pridruživanju između Europske ekonomske zajednice i Grčke, koji je potpisan u Ateni 9. srpnja 1961. te u ime Zajednice sklopljen Odlukom Vijeća 63/106/EEZ od 25. rujna 1961. (SL L 26, str. 293.); Demirel (12/86, EU:C:1987:400, t. 7.), koja se odnosila na Sporazum o pridruživanju između Europske ekonomske zajednice i Turske, koji je potpisan u Ankari 12. rujna 1963. te u ime Zajednice sklopljen Odlukom Vijeća 64/732/EEZ od 23. prosinca 1963. (SL 1964., L 217, str. 3685.); Andersson i Wåkerås-Andersson (C-321/97, EU:C:1999:307, t. 26. i 27.); Ospelt i Schlössle Weissenberg (C-452/01, EU:C:2003:493, t. 27.); i Établissements Rimbaud (C-72/09, EU:C:2010:645, t. 19.), koje su se odnosile na Sporazum o Europskom gospodarskom prostoru, koji je potpisan 2. svibnja 1992. (SL 1994., L 1, str. 3.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 106., str. 4.) i odobren Odlukom Vijeća i Komisije 94/1/EZUČ, EZ od 13. prosinca 1993. o sklapanju Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru između Europskih zajednica, njihovih država članica i Republike Austrije, Republike Finske, Republike Islanda, Kneževine Lihtenštajna, Kraljevine Norveške, Kraljevine Švedske i Švicarske Konfederacije (SL 1994., L 1, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 106., str. 3.). Vidjeti također točke 32. do 35. mojeg mišljenja u predmetu SECIL (C-464/14, EU:C:2016:52).

59 — U tom pogledu, također vidjeti presudu Vijeće i dr./Vereniging Milieudefensie i Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht (C-401/12 P do C-403/12 P, EU:C:2015:4, t. 54.) i navedenu sudsku praksu.

111. Budući da se u članku 10. stavku 1. i članku 12. Sporazuma o partnerstvu upućuje na konkretne odredbe GATT-a, Vijeće i Komisija pozivaju se na ustaljenu sudsku prasku Suda o sporazumima Svjetske trgovinske organizacije u skladu s kojom, „uzimajući u obzir njihovu narav i sadržaj, ti sporazumi u načelu ne pripadaju među norme s obzirom na koje [Sud] može nadzirati zakonitost akata institucija Unije” [60].

112. Međutim, Sporazum o partnerstvu nije sporazum koji se odnosi samo na trgovinu robom, na koji se ta sudska praksa može primijeniti [61].

113. Naime, kako je Sud u točki 27. presude Simutenkov (C-265/03, EU:C:2005:213) zaključio u vezi sa Sporazumom o partnerstvu, „svrha sporazuma je uspostava partnerstva između stranaka s ciljem da se među njima potakne, među ostalim, razvoj bliskih političkih odnosa, trgovine i skladnih gospodarskih odnosa, političkih i gospodarskih sloboda, i da se postigne postupno povezivanje Ruske Federacije i šireg prostora suradnje u Europi”.

114. Sud je potom, u točki 28. te presude, naveo da „činjenica da je sporazum na taj način ograničen na uspostavu partnerstva među strankama, ne predviđajući pridruživanje ili buduće pristupanje Ruske Federacije [Uniji], ne može spriječiti izravan učinak nekih njegovih odredbi. U skladu sa sudskom praksom Suda, ako se sporazumom uspostavlja suradnja između stranaka, neke odredbe tog sporazuma mogu, [ako, s obzirom na tekst te cilj i narav sporazuma, sadrže jasne i precizne obveze za čiju provedbu ili djelovanje nije potrebno usvajanje naknadnih mjera], izravno uređivati pravni položaj pojedinaca”.

115. Stoga je Sud u točki 22. navedene presude priznao izravan učinak članka 23. stavka 1. sporazuma, koji se odnosi na uvjete zapošljavanja.

116. Suprotno onome što tvrde vlada Ujedinjene Kraljevine i francuska vlada, Vijeće i Komisija, ne vidim na koji način tekst odredbi Sporazuma o partnerstvu koje su sporne u ovom predmetu ne zadovoljava kriterije za izravni učinak koje je Sud izrazio u točki 21. presude Simutenkov (C-265/03, EU:C:2005:213) te ponovno u točki 37. presude Komisija/Rusal Armenal (C-21/14 P, EU:C:2015:494).

117. U članku 10. stavku 1. Sporazuma o partnerstvu predviđeno je da „[s]tranke jedna drugoj priznaju opći tretman najpovlaštenije nacije opisan u članku I. stavku 1. GATT-a” [62]. U članku 12. stavku 1. drugom podstavku predviđeno je da „svaka stranka osigurava slobodan provoz kroz svoje područje robe podrijetlom iz carinskog područja ili koja je namijenjena za carinsko područje druge stranke”. U članku 36. predviđeno je da „[s]tranke […] jedna drugoj dodjeljuju tretman ne manje povoljan od tretmana koji se primjenjuje na bilo koju treću zemlju u pogledu uvjeta koji utječu na prekogranično pružanje usluga”. Naposljetku, u skladu s člankom 52., stranke Sporazuma o partnerstvu osiguravaju

60 — Presuda Komisija/Rusal Armenal (C-21/14 P, EU:C:2015:494, t. 38.). U tom pogledu, također vidjeti presude Portugal/Vijeće (C-149/96, EU:C:1999:574, t. 47.), Van Parys (C-377/02, EU:C:2005:121, t. 39.) i LVP (C-306/13, EU:C:2014:2465, t. 44.).

61 — Naime, Sud je u točki 39. presude Komisija/Rusal Armenal (C-21/14 P, EU:C:2015:494) objasnio zašto sporazumi WTO-a ne spadaju u pravila s obzirom na koje se zakonitost akata institucija Unije može nadzirati: „priznanjem da sudovi Unije imaju izravnu odgovornost osigurati usklađenost prava Unije s pravilima WTO-a zakonodavnim ili izvršnim tijelima Unije oduzeo [bi se] manevarski prostor koji imaju slična tijela trgovinskih partnera Unije. Nesporno je, naime, da su neke od ugovornih stranaka, uključujući i najvažnije partnere Unije s trgovinskog gledišta, zaključile, s obzirom na predmet i cilj sporazuma WTO-a, da oni ne spadaju u norme s obzirom na koje njihova pravosudna tijela nadziru zakonitost svojih pravila domaćeg prava. Takav nedostatak uzajamnosti, ako bi bio prihvaćen, mogao bi dovesti do neravnoteže u primjeni pravila WTO-a.”

62 — U članku I. stavku 1. GATT-a tretman najpovlaštenije nacije definiran je na sljedeći način: „Sve prednosti, pogodnosti, povlastice ili imuniteti koje jedna ugovorna strana dodijeli proizvodu podrijetlom iz bilo koje zemlje ili namijenjenom bilo kojoj zemlji bit će, bez odgode i bezuvjetno, prošireni na sve slične proizvode podrijetlom iz područja svih drugih ugovornih strana ili namijenjene takvom području. Ta se odredba odnosi na carine i davanja svih vrsta koja se plaćaju na uvoz ili izvoz, u vezi uvoza ili izvoza, ili na međunarodna plaćanja za uvoz ili izvoz, odnosi se na metode naplate takvih carina i davanja, pravila i formalnosti o uvozu i izvozu i na sva pitanja o kojima se govori u članku III. stavcima 2. i 4. GATT-a” [neslužbeni prijevod].

„slobodno kretanje kapitala između rezidenata [Unije] i Rusije u obliku izravnog ulaganja” (stavak 2.), obvezuju se da nakon prijelaznog razdoblja od pet godina od stupanja na snagu sporazuma neće uvesti nikakva nova ograničenja (stavak 5.) i „jedna drugoj dodjeljuju tretman najpovlaštenije nacije u pogledu slobode tekućih plaćanja i kretanja kapitala te u pogledu načina plaćanja” (stavak 9.).

118. Smatram da tekst tih odredbi, u pogledu bezuvjetnosti, nije različit od teksta članka 23. stavka 1. navedenog sporazuma, za koji je Sud već utvrdio da ima izravan učinak [63]. Stoga, taj tekst predstavlja više od pukog „sporazuma o suglasnosti” (*an agreement to agree*) [64].

ii) Postojanje ograničenjâ prava dodijeljenih člankom 10. stavkom 1., člancima 12., 36. i člankom 52. stavcima 2., 5. i 9. Sporazuma o partnerstvu

119. Stoga je potrebno razmotriti predstavljaju li mjere uvedene člankom 1. stavkom 2. točkama (b) do (d), člankom 1. stavkom 3. Odluke 2014/512 te Prilogom III. toj odluci, i člankom 3. stavcima 1., 3. i 5., člankom 3.a stavkom 1., člankom 5. stavkom 2. točkama (b) do (d), člankom 5. stavkom 3. Uredbe br. 833/2014 te prilozima II. i VI. toj uredbi, ograničenja članka 10. stavka 1., članaka 12., 36. i članka 52. stavaka 2., 5. i 9. Sporazuma o partnerstvu.

– Članak 10. stavak 1. i članak 12. Sporazuma o partnerstvu (trgovina robom)

120. Što se tiče navoda da članak 3. stavci 1., 3. i 5. i članak 3.a stavak 1. Uredbe br. 833/2014 predstavljaju povredu članka 10. stavka 1. Sporazuma o partnerstvu, treba naglasiti da je jedini učinak članka 10. stavka 1. Sporazuma o partnerstvu bio proširenje primjene članka I. stavka 1. GATT-a na odnose između Europske unije i Ruske federacije u vrijeme kada Rusija još nije bila članica Svjetske trgovinske organizacije.

121. Unatoč tomu, područje primjene članka I. stavka 1. GATT-a ograničeno je na „carine i davanja svih vrsta koja se plaćaju na uvoz ili izvoz, u vezi uvoza ili izvoza, ili na međunarodna plaćanja za uvoz ili izvoz, [te je ograničeno] na metode naplate takvih carina i davanja, pravila i formalnosti o uvozu i izvozu i na sva pitanja o kojima se govori u članku III. stavcima 2. i 4. GATT-a”.

122. Budući da se odredbe članka 3. stavaka 1., 3. i 5. Uredbe br. 833/2014 ni na koji način ne odnose na carinske tarife koje se primjenjuju na izvoz robe navedene u tim odredbama, nego izvoz takve robe u Rusku Federaciju uvjetuju stjecanjem prethodnog odobrenja te određuju okolnosti pod kojima države članice moraju odbiti takvo odobrenje, očito je da te odredbe ne spadaju u područje primjene članka 10. stavka 1. Sporazuma o partnerstvu.

123. *A fortiori*, članak 3.a stavak 1. Uredbe br. 833/2014, kojim se zabranjuje pružanje povezanih *usluga* potrebnih za određene kategorije projekata istraživanja i proizvodnje u Rusiji, također ne spada u područje primjene članka 10. stavka 1. Sporazuma o partnerstvu.

124. U članku 12. stavku 1. drugom podstavku Sporazuma o partnerstvu od Europske unije i država članica se zahtijeva da osiguraju slobodu provoza [65] kroz Europsku uniju robe podrijetlom iz carinskog područja ili robe koja je namijenjena za carinsko područje Ruske Federacije.

125. Europska unija i države članice obvezne su dakle osigurati nesmetan prolaz kroz svoje područje robe koja je namijenjena Ruskoj Federaciji ili je podrijetlom iz nje.

63 — Vidjeti točke 20. do 29. presude Simutenkov (C-265/03, EU:C:2005:213).

64 — Vidjeti točku 79. mojega mišljenja u predmetu SECIL (C-464/14, EU:C:2016:52).

65 — Provoz je prolaz kroz područje države, s pretovarom, skladištenjem, podjelom tereta ili promjenom načina prijevoza ili bez njih, koji predstavlja samo dio ukupnog putovanja koje počinje i završava izvan granica te države kroz čije se područje promet odvija. U tom pogledu, vidjeti članak V. stavak 1. GATT-a.

126. Člankom 3. stavkom 1. Uredbe br. 833/2014 uvjetuje se prodaja, opskrba, prijenos ili izvoz proizvoda navedenih u Prilogu II., neovisno o tome jesu li podrijetlom iz Europske unije ili ne, stjecanjem prethodne dozvole ako su takvi proizvodi namijenjeni upotrebi u Ruskoj Federaciji. Osim toga, člankom 3. stavkom 5. te uredbe zabranjeno je izdavanje takve dozvole ako dotična prodaja, opskrba, prijenos ili izvoz uključuju proizvode namijenjene za bilo koji od projekata istraživanja i proizvodnje naveden u članku 3. stavku 3.

127. Moje je mišljenje da te odredbe nemaju nikakav utjecaj na slobodu provoza zajamčenu člankom 12. stavkom 1. drugim podstavkom Sporazuma o partnerstvu.

128. Iako se u članku 3. stavku 1. Uredbe br. 833/2014 spominje, među ostalim, prijenos proizvoda navedenih u Prilogu II., „neovisno o tome jesu li podrijetlom iz Unije", stavci 2. i 4. članka 3. odnose se samo na izvoz.

129. U tim je odredbama predviđeno da, „[z]a svu prodaju, opskrbu, prijenose ili izvoz za koje je potrebna dozvola […], takvu dozvolu izdaju nadležna tijela države članice *u kojoj izvoznik ima poslovni nastan*" [66] te da „[*i*]*zvoznici* nadležnim tijelima dostavljaju sve relevantne informacije koje su potrebne za njihov zahtjev za izdavanje dozvole za *izvoz*" [67].

130. Stoga mi se čini jasnim da se te odredbe Uredbe br. 833/2014 ne odnose na provoz robe iz Priloga II., nego na njihovu prodaju, opskrbu, prijenos ili izvoz *iz područja država članica*.

131. U tom smislu ne postoji nikakav utjecaj na slobodu provoza relevantnih proizvoda koji su podrijetlom iz trećih zemalja te su namijenjeni Ruskoj Federaciji.

132. U svakom slučaju, čak i ako Sud zaključi da se radi o ograničenju članka 10. stavka 1. i članka 12. stavka 1. drugog podstavka Sporazuma o partnerstvu, takvo bi ograničenje, kako Komisija ističe, bilo opravdano razlozima javnog poretka i javne sigurnosti, u skladu s člankom 19. Sporazuma o partnerstvu.

– Članak 36. Sporazuma o partnerstvu (prekogranično pružanje usluga)

133. U skladu s člankom 36. Sporazuma o partnerstvu, Europska unija i države članice obvezne su dodijeliti tretman ne manje povoljan od tretmana koji se primjenjuje na bilo koju treću zemlju u pogledu uvjeta koji utječu na prekogranično pružanje usluga trgovačkih društava Unije na državnom području Rusije, sukladno zakonima i drugim propisima koji se primjenjuju u Rusiji.

134. U skladu s Prilogom 5. Sporazumu o partnerstvu, usluge na koje se odnosi članak 36. uključuju tehničke usluge (SKP 8672) [68] i usluge tehničkog ispitivanja i analize (SKP 8676) [69].

135. Međutim, nasuprot tvrdnji društva Rosneft, nijedna od usluga pod brojevima SKP 8672 i SKP 8676 ne odnosi se na bušenje, ispitivanje bušotina, sječu šuma i obradu drva ili nabavu specijaliziranih plutajućih konstrukcija, što su povezane usluge navedene u članku 3.a stavku 1. Uredbe br. 833/2014 [70].

66 — Članak 3. stavak 2. Uredbe br. 833/2014. Moje isticanje.

67 — Članak 3. stavak 4. Uredbe br. 833/2014. Moje isticanje.

68 — Dostupno na internetskoj stranici Statističkog odjela Ujedinjenih naroda (http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/regcs.asp?Cl=9&Lg=1&Co=8672). Broj SKP (Središnja klasifikacija proizvoda) je referenca na međunarodni sustav klasifikacije proizvoda u okviru Ujedinjenih naroda.

69 — Dostupno na internetskoj stranici Statističkog odjela Ujedinjenih naroda (http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/regcs.asp?Cl=9&Lg=1&Co=8676).

70 — Jedine usluge koje bi mogle biti relevantne nalaze se pod brojem SKP 86761, a to su „usluge tehničkog ispitivanja i analize kemijskih i bioloških značajki materijala kao što su […] goriva". Međutim, ne spominju se usluge bušenja, ispitivanja bušotina, sječe šuma i obrade drva ili nabave specijaliziranih plutajućih konstrukcija.

– Članak 52. stavci 2., 5. i 9. Sporazuma o partnerstvu (slobodno kretanje kapitala)

136. Člankom 52. stavkom 2. jamči se slobodno kretanje kapitala između Europske unije i Ruske Federacije „u obliku izravnog ulaganja u trgovačka društva osnovana u skladu sa zakonodavstvom zemlje domaćina”.

137. Osim toga, u članku 52. stavku 9. predviđeno je da Unija mora Ruskoj Federaciji dodijeliti „tretman najpovlaštenije nacije u pogledu slobode […] kretanja kapitala”.

138. U Zajedničkoj izjavi u vezi s člankom 52. (definicije) „izravno ulaganje” je definirano kao:

„[…] ulaganje s ciljem uspostave trajnih gospodarskih odnosa s poduzećem kao što su ulaganja, u dotičnoj zemlji od strane nerezidenata ili u inozemstvu od strane rezidenata, koja daju mogućnost ostvarivanja učinkovitog utjecaja na njegovo poslovodstvo, i to pomoću:

[…]

2. sudjelovanja u novom ili postojećem poduzeću;

3. zajma na pet godina ili duže.”

139. Iz tih odredbi vrlo jasno proizlazi da kupnja, prodaja ili izravno ili neizravno pružanje investicijskih usluga ili pomoći pri izdavanju ili bilo kakvo drugo postupanje s obveznicama, vlasničkim papirima ili sličnim financijskim instrumentima [71] ne mogu predstavljati izravno ulaganje ako ne omogućuju sudjelovanje u poduzeću s ciljem uspostave trajnih gospodarskih odnosa.

140. Iz tih odredbi također jasno proizlazi da davanje, ili sudjelovanje u bilo kakvom aranžmanu za davanje, novih zajmova ili kredita s rokom dospijeća duljim od 30 dana društvu Rosneft, nakon 12. rujna 2014. [72], može predstavljati izravno ulaganje samo ako rok zajma ili kredita iznosi pet ili više godina i ako se odobrava s ciljem uspostave trajnih gospodarskih odnosa.

141. Iz toga slijedi da članak 1. stavak 2. točke (b) do (d), članak 1. stavak 3. Odluke 2014/512 te Prilog III. toj odluci, kao ni članak 5. stavak 2. točke (b) do (d), članak 5. stavak 3. Uredbe br. 833/2014 te Prilog VI. toj uredbi, ne predstavljaju ograničenje slobodnog kretanja kapitala koje je zajamčeno člankom 52. stavcima 2., 5. i 9. Sporazuma o partnerstvu, osim ako zabranjuju izravna ulaganja, kako je opisano u točkama 139. i 140. ovog mišljenja.

iii) Opravdanje

142. Za razliku od trgovine robom, u vezi s kojom je u članku 19. Sporazuma o partnerstvu mogućnost opravdavanja ograničenja formulirana na gotovo jednak način kao i u članku 36. UFEU-a, tim sporazumom nije predviđena mogućnost da se opravdaju ograničenja slobodnog kretanja kapitala.

71 — Vidjeti članak 1. stavak 2. točke (b) do (d) Odluke 2014/512 i članak 5. stavak 2. točke (b) do (d) Uredbe br. 833/2014.

72 — Vidjeti članak 1. stavak 3. Odluke 2014/512 i članak 5. stavak 3. Uredbe br. 833/2014.

143. Zbog istih razloga koje sam naveo u točkama 123. do 125. mišljenja u predmetu SECIL (C-464/14, EU:C:2016:52)[73], smatram da je ograničenja slobodnog kretanja kapitala zajamčenog člankom 52. Sporazuma o partnerstvu moguće opravdati važnim razlozima u općem interesu.

144. Iako Vijeće ne navodi nijedan važan razlog u općem interesu, smatram da je iz argumenata koje temelji na članku 99. Sporazuma o partnerstvu moguće zaključiti da bi, po njegovu mišljenju, ograničenje slobodnog kretanja kapitala bilo opravdano razlozima javnog poretka i javne sigurnosti.

145. Naime, budući da su mjere ograničavanja u članku 1. stavku 2. točkama (b) do (d), članku 1. stavku 3. Odluke 2014/512 te Prilogu III. toj odluci, i u članku 5. stavku 2. točkama (b) do (d), članku 5. stavku 3. Uredbe br. 833/2014 te Prilogu VI. toj uredbi, donesene „kao odgovor na djelovanja [Ruske federacije] kojima se destabilizira stanje u Ukrajini”[74] i „s ciljem povećavanja troškova djelovanja Rusije usmjerenog na podrivanje teritorijalne cjelovitosti, suvereniteta i neovisnosti Ukrajine te promicanja mirnog rješenja krize”[75], čini mi se da ih je moguće opravdati razlozima javnog poretka i javne sigurnosti.

146. Iz uvodnih izjava Odluke 2014/512 i Uredbe br. 833/2014 proizlazi da su Europska unija i države članice prvo javno objavile donošenje mjera ograničavanja protiv Ruske Federacije te da su ih potom donijele i postupno širile samo jer Ruska Federacija nije reagirala na to.

147. Budući da je cilj mjera ograničavanja „povećavanj[e] troškova djelovanja Rus[ke federacije] usmjerenog na podrivanje teritorijalne cjelovitosti, suvereniteta i neovisnosti Ukrajine te promicanj[e] mirnog rješenja krize”[76] i da društvo Rosneft ima najveće rezerve nafte i najveću proizvodnju od svih naftnih društava čije dionice kotiraju na ruskoj burzi (na njega otpada više od 40 % ruske naftne proizvodnje[77]), te da je 69,5 % njegova temeljnog kapitala u vlasništvu ruske države, smatram da su ograničenja predviđena člankom 1. stavkom 2. točkama (b) do (d), člankom 1. stavkom 3. Odluke 2014/512 te Prilogom III. toj odluci, i člankom 5. stavkom 2. točkama (b) do (d), člankom 5. stavkom 3. Uredbe br. 833/2014 te Prilogom VI. toj odluci, nužna za izvođenje dovoljnog pritiska radi postizanja cilja navedene odluke i navedene uredbe, a to je „povećavanj[e] troškova djelovanja Rus[ke federacije] usmjerenog na podrivanje teritorijalne cjelovitosti, suvereniteta i neovisnosti Ukrajine te promicanj[e] mirnog rješenja krize”[78]. Posljedično, mjere ograničavanja su u skladu s načelom proporcionalnosti.

73 — Taj se predmet odnosi i na ograničenja slobodnog kretanja kapitala koja su protivna Euro-mediteranskom sporazumu o pridruživanju između Europske zajednice i njezinih država članica, s jedne strane, i Republike Tunisa, s druge strane, koji je potpisan u Bruxellesu 17. srpnja 1995. i odobren u ime Europske zajednice i Europske zajednice za ugljen i čelik Odlukom Vijeća i Komisije 98/238/EZ, EZUČ od 26. siječnja 1998. (SL 1998., L 97, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 12., str. 16.), i Euro-mediteranskom sporazumu o pridruživanju između Europske zajednice i njezinih država članica, s jedne strane, i Libanonske Republike, s druge strane, koji je potpisan u Luxembourgu 17. lipnja 2002. i odobren u ime Europske zajednice Odlukom Vijeća 2006/356/EZ od 14. veljače 2006. (SL 2006., L 143, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 72., str. 3.).

74 — Uvodna izjava 8. Odluke 2014/512.

75 — Uvodna izjava 2. Uredbe br. 833/2014.

76 — Uvodna izjava 2. Uredbe br. 833/2014.

77 — Vidjeti internetsku stranicu društva Rosneft (http://www.rosneft.com/about/).

78 — Uvodna izjava 2. Uredbe br. 833/2014.

iv) Članak 99. Sporazuma o partnerstvu

148. Ako Sud utvrdi da se radi o neopravdanom ograničenju članka 10. stavka 1., članaka 12. i 36. te članka 52. stavaka 2., 5. i 9. Sporazuma o partnerstvu, smatram, kao i vlada Ujedinjene Kraljevine, estonska i francuska vlada, da se takvo ograničenje može opravdati na temelju članka 99. stavka 1. točke (d) Sporazuma o partnerstvu, u kojem se Europskoj uniji dopušta da poduzme „mjere koje smatra nužnima za zaštitu svojih ključnih sigurnosnih interesa […] u vrijeme rata ili ozbiljne međunarodne napetosti koja predstavlja ratnu prijetnju” [79].

149. Ako Vijeće, kako sam naveo u točki 105. ovog mišljenja, ima široku diskrecijsku ovlast u području vanjske i sigurnosne politike, to vrijedi i kada utvrdi da postoji ozbiljna međunarodna napetost koja predstavlja ratnu prijetnju.

150. S jedne strane, treba imati na umu da se Vijeće prilikom donošenja predmetnih mjera ograničavanja pozivalo na „neizazvano kršenje suvereniteta Ukrajine i teritorijalne cjelovitosti Ruske Federacije” [80], „rušenj[e] leta MH17 zrakoplovne kompanije Malaysian Airlines u Donjecku” [81] i na „nezakonito pripojenje Krima i Sevastopolja” [82].

151. S druge strane, mora se naglasiti da Ruska Federacija ima mogućnost veta u Vijeću sigurnosti Ujedinjenih naroda. Zato nema smisla tražiti utvrđenje postojanja prijetnje miru u rezolucijama Vijeća sigurnosti [83] ili čak u nacrtima rezolucija koje Vijeće sigurnosti nije donijelo s obzirom na (stvarno ili potencijalno) korištenje prava na veto Ruske Federacije [84].

152. S obzirom na navedeno, smatram da Vijeće nije počinilo nikakvu očitu pogrešku u ocjeni ozbiljnosti međunarodne napetosti koja je postojala u vrijeme donošenja Odluke 2014/512 i Uredbe br. 833/2014.

c) Tužbeni razlog o nevaljanosti koji se temelji na navodnoj povredi obveze obrazlaganja (članak 296. UFEU-a)

153. Društvo Rosneft tvrdi da je člancima 3. i 3.a i člankom 4. stavcima 3. i 4. Uredbe br. 833/2014 te Prilogom II. toj uredbi povrijeđena obveza obrazlaganja koja se Vijeću nameće člankom 296. UFEU-a jer u uredbi nije objašnjeno na koji će način i zašto mjere ograničavanja kakve su u tim odredbama predviđene protiv ruske naftne industrije i njega samoga pomoći u postizanju cilja tih mjera, kako je on opisan u uvodnim izjavama 2.

[85] i 4. [86]uredbe.

79 — U francuskoj verziji sporazuma, koju podupire rumunjska verzija, govori se o „cas de guerre ou de grave tension internationale *menaçant de déboucher sur un conflit armé*”, dok se u engleskoj verziji, koju podupiru sve druge jezične verzije, uključujući rusku, govori o „time of war or serious international tension *constituting threat of war*”. Moje isticanje.

80 — Uvodna izjava 1. Odluke 2014/512. Vijeće se na raspravi pozivalo na Sporazum o pridruživanju koji je Europska unija potpisala s Ukrajinom 2014. te na činjenicu da je Ukrajina obuhvaćena Europskom politikom za susjedstvo. Vijeće je naglasilo da se međunarodna napetost koja predstavlja ratnu prijetnju ne mora nužno odnositi na područje Europske unije. Također je jasno utvrđeno da se oružani sukob odvijao na području države koja je susjedna Uniji.

81 — Uvodna izjava 5. Odluke 2014/512.

82 — Uvodna izjava 1. Uredbe br. 833/2014.

83 — Vidjeti Rezoluciju 2166(2014) Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda, dostupnu na internetskoj stranici Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda (http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2166.pdf).

84 — Riječ je o nacrtima rezolucija S/2014/189 i S/2015/562, dostupne na internetskoj stranici Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda (http://www.securitycouncilreport.org/un-documents/ukraine/).

85 — „Stoga se smatra primjerenim primijeniti dodatne mjere ograničavanja s ciljem povećavanja troškova djelovanja Rusije usmjerenog na podrivanje teritorijalne cjelovitosti, suvereniteta i neovisnosti Ukrajine te promicanja mirnog rješenja krize.”

86 — „Također je primjereno primijeniti ograničenja na izravnu ili neizravnu prodaju, opskrbu, prijenos ili izvoz određenih tehnologija za naftnu industriju u Rusiji putem zahtjeva za izdavanje prethodnog odobrenja.”

154. Društvo Rosneft također navodi da je članak 296. UFEU-a povrijeđen člankom 1. stavkom 2. točkama (b) do (d), člankom 1. stavkom 3. Odluke 2014/512 te Prilogom III. toj odluci, i člankom 5. stavkom 2. točkama (b) do (d), člankom 5. stavkom 3. Uredbe br. 833/2014 te Prilogom VI. toj uredbi, zato što mu te odredbe, iako su izričito protiv njega usmjerene, ne omogućuju da shvati zašto puka činjenica da je Rusija njegov većinski vlasnik može doprinijeti postizanju cilja predmetnih mjera, kako je opisan u uvodnim izjavama 2.

[87] i 5. [88]Uredbe br. 833/2014.

155. Smatram da obveza obrazlaganja nije povrijeđena u ovom slučaju.

156. Kako je Sud zaključio u točki 53. presude Vijeće/Bamba (C-417/11 P, EU:C:2012:718), „obrazloženje koje se zahtijeva u skladu s člankom 296. UFEU- mora biti prilagođeno prirodi predmetnog akta i kontekstu u kojem je donesen. Zahtjev obrazlaganja treba ocjenjivati prema okolnostima slučaja, osobito prema sadržaju akta, naravi navedenih razloga i interesu koji za dobivanje objašnjenja mogu imati adresati akta ili druge osobe na koje se taj akt izravno i osobno odnosi. Obrazloženje ne mora sadržavati napomenu o svim pravnim ili činjeničnim elementima koji su relevantni, s obzirom na to da se dostatnost obrazloženja mora ocjenjivati ne samo s obzirom na njegov tekst nego i na njegov kontekst te na sva pravna pravila kojima se uređuje dotično područje."

157. Osim toga, što se tiče mjera ograničavanja protiv fizičkih ili pravnih osoba, poput zamrzavanja sredstava, što se razmatralo u predmetu u kojem je donesena presuda Vijeće/Bamba (C-417/11 P, EU:C:2012:718), Sud je u točki 54. te presude zaključio da je „akt koji negativno utječe na neku osobu u dovoljnoj […] mjeri obrazložen ako je donesen u kontekstu poznatom zainteresiranoj osobi, što joj omogućuje da razumije doseg mjere koja se na nju odnosi".

158. Budući da je društvo Rosneft najveće rusko naftno društvo čiji je 69,5-postotni vlasnik Ruska Država [89], ukupna vrijednost imovine mu je procijenjena na više od 1 bilijuna ruskih rubalja, a barem 50 % njegovih procijenjenih prihoda potječe od prodaje ili prijevoza sirove nafte i naftnih derivata [90], ono zasigurno razumije važnost naftnog sektora u smislu prihoda koji donosi Ruskoj Federaciji [91] i razlog zbog kojeg mjere ograničavanja koje su, u članku 1. stavku 2. točkama (b) do (d), članku 1. stavku 3. Odluke 2014/512 i Prilogu III. toj odluci, te u članku 5. stavku 2. točkama (b) do (d), članku 5. stavku 3. Uredbe br. 833/2014 i Prilogu VI. toj uredbi, protiv njega određene mogu imati učinak *„povećavanja troškova djelovanja Rusije* usmjerenog na podrivanje teritorijalne cjelovitosti, suvereniteta i neovisnosti Ukrajine te promicanja mirnog rješenja krize" [92].

159. Isto vrijedi za mjere predviđene u člancima 3. i 3.a i članku 4. stavcima 3. i 4. Uredbe br. 833/2014 te u Prilogu II. toj uredbi, koje ne predstavljaju mjere ograničavanja protiv društva Rosneft [93], nego protiv ruske naftne industrije općenito.

87 — Vidjeti bilješku 85.

88 — „Također je primjereno primijeniti ograničenja pristupa tržištu kapitala za određene financijske institucije, isključujući institucije sa sjedištem u Rusiji koje imaju međunarodni status te koje su uspostavljene međuvladinim sporazumima s Rusijom kao jednim od dioničara."

89 — Vidjeti točku 147. ovog mišljenja. Dodao bih da je društvo Rosneft, u skladu s njegovim financijskim izvještajima, svojim dioničarima 2013. isplatilo dividende u iznosu od 85 milijardi ruskih rubalja te da je Rusiji platilo više od milijardu ruskih rubalja na ime poreza, ne uključujući porez na dohodak (vidjeti internetsku stranicu društva Rosneft, http://www.rosneft.com/attach/0/02/90/Rosneft_FS_2013_ENG_SIGNED_FINAL.pdf).

90 — Vidjeti članak 5. stavak 2. točku (b) Uredbe br. 833/2014 i Prilog VI. toj uredbi.

91 — Predsjednik Vladimir Putin izjavio je da je naftna industrija 2013. u proračun Ruske Federacije uplatila između 191 i 194 milijarde američkih dolara (vidjeti http://rbth.com/news/2014/04/17/russia_had_revenues_of_191-194_bln_from_oil_28_bln_from_gas_in_2013_-_pu_35970.html).

92 — Uvodna izjava 2. Uredbe br. 833/2014. Moje isticanje.

93 — Vidjeti točke 82. do 85. ovog mišljenja.

d) Tužbeni razlog o nevaljanosti koji se temelji na navodnoj povredi prava obrane, prava na djelotvornu sudsku zaštitu i prava na pristup spisu

160. Društvo Rosneft tvrdi da odbijanje Vijeća da mu odobri povlašten pristup informacijama i dokazima koji su se odnosili na temeljna pitanja kao što je razlog zbog kojeg je to društvo navedeno u Odluci 2014/512 i Uredbi br. 833/2014, ili razlog zbog kojeg su mjere ograničavanja određene protiv određenih sektora naftne industrije, ali ne svih, predstavlja povredu njegovih prava obrane, prava na djelotvornu sudsku zaštitu i prava na pristup spisu.

161. Iz dokumenata priloženih pisanim očitovanjima društva Rosneft i Vijeća proizlazi da je društvo Rosneft, na temelju Uredbe (EZ) br. 1049/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2001. o javnom pristupu dokumentima Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije [94], pokušalo steći povlašten pristup („*privileged access*") dokumentima Vijeća kako bi ih upotrijebilo u okviru postupka koji je pokrenulo tužbom za poništenje, a koji je još u tijeku pred Općim sudom u predmetu Rosneft i dr./Vijeće (T-715/14).

162. Na temelju uvida u te dokumente čini se da je društvo Rosneft sredstva javnog pristupa dokumentima ustanovljena tom uredbom upotrijebilo kao „*document discovery*", postupak kakav postoji u pravnim sustavima „*common law*" i međunarodnoj arbitraži [95].

163. Iako Uredba br. 1049/2001 nije, po mojemu mišljenju, prikladan instrument za odobravanje povlaštenog pristupa dokumentima koji su potrebni u sporu [96], iz dokumenata priloženih pisanim očitovanjima društva Rosneft i Vijeća proizlazi da Vijeće nije odbilo zahtjeve društva Rosneft za pružanje uvida u te dokumente, nego da je te zahtjeve rješavalo na temelju Uredbe br. 1049/2001.

164. Budući da društvo Rosneft ovim tužbenim razlogom navodi da mu je Vijeće neopravdano odbilo pristup većini dokumenata čije je predočenje zahtijevalo, smatram da je taj tužbeni razlog nedopušten, u skladu sa sudskom praksom koja je proizašla iz presude TWD Textilwerke Deggendorf (C-188/92, EU:C:1994:90), u kojoj je Sud zaključio da „iz zahtjeva pravne sigurnosti proizlazi da primatelj pomoći koji je mogao pobijati odluku, ali je dopustio da istekne obvezni rok koji je za to predviđen u članku 263. stavku 6. [UFEU-a], ne može pred nacionalnim sudovima dovoditi u pitanje zakonitost te odluke na temelju tužbe podnesene protiv mjera koje su poduzela nacionalna tijela radi provedbe te odluke". [97]

165. U vezi s time bih istaknuo da iz dopisa koje je Vijeće poslalo društvu Rosneft proizlazi da je ono to društvo obavijestilo, u skladu s člankom 8. stavkom 1. Uredbe br. 1049/2001, o mogućnosti podnošenja tužbe za poništenje protiv djelomičnog odbijanja njegova zahtjeva za predočenje dokumenata, u skladu s člankom 263. UFEU-a.

166. Budući da su se odluke Vijeća kojima je ono odobrilo društvu Rosneft djelomičan pristup dokumentima koje je zatražilo odnosile na to društvo izravno i pojedinačno, eventualna tužba nedvojbeno bi bila dopuštena [98].

94 — SL 2001., L 145, str. 43. (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 16., str. 70.)

95 — Dok u kontinentalnim pravnim sustavima vrijedi opće pravilo da svaka stranka mora podnijeti svoje dokaze, u „*common law*" pravnim sustavima stranke mogu jedna od druge, pod nadzorom suda, zahtijevati predočenje dokumenata („*request for document production*").

96 — Primjerice, članak 4. stavak 1. točka (a) te uredbe omogućuje institucijama Unije da uskrate pristup dokumentu ako bi njegovo otkrivanje ugrozilo zaštitu javnog interesa koji se odnosi na međunarodne odnose (što odgovara pojmu „*Crown privilege*" ili „*public-interest immunity*"). Suprotno tomu, postupak „*document discovery*" može rezultirati sudskim nalogom radi predočenja dokumenta koji spada u tu kategoriju, uz obvezu zaštite njegove povjerljivosti, ako se utvrdi da je taj dokument stranci koja zahtijeva njegovo predočenje potreban da bi zaštitila svoja prava.

97 — Točka 17. U tom pogledu, također vidjeti presude Nachi Europe (C-239/99, EU:C:2001:101, t. 29. i 30.) i National Farmers' Union (C-241/01, EU:C:2002:604, t. 26.).

98 — Vidjeti presude Accrington Beef i dr. (C-241/95, EU:C:1996:496, t. 15.); Nachi Europe (C-239/99, EU:C:2001:101, t. 40.); i Bavaria i Bavaria Italia (C-343/07, EU:C:2009:415, t. 40.).

167. U svakom slučaju, iz uvida u zahtjeve koje je društvo Rosneft poslalo Vijeću za povlašten pristup dokumentima proizlazi da:

— u mnogim slučajevima, ti zahtjevi nisu sadržavali dovoljno detaljan opis posebne i konkretne kategorije dokumenata koji su, razumno i po mišljenju društva Rosneft, mogli postojati,

— ti zahtjevi nisu sadržavali nikakvo objašnjenje o tome na koji su način zatraženi dokumenti bili relevantni za spor i za njegov ishod, i da

— ti zahtjevi nisu sadržavali nikakvu izjavu da te dokumente društvo Rosneft još ne posjeduje, čuva ili da su pod njegovim nadzorom, niti su sadržavali ikakvo objašnjenje razloga zbog kojih to društvo vjeruje da ih Vijeće posjeduje, čuva ili da su pod njegovim nadzorom.

168. Unatoč tomu, Vijeće je dostavilo popis dokumenata za koje je smatralo da su obuhvaćeni zahtjevima društva Rosneft te mu je djelomično odbilo pristup drugoj skupini dokumenata, navevši razloge za to.

169. Osim toga, budući da je vlada Ujedinjene Kraljevine stranka glavnog postupka, društvu Rosneft ništa ne priječi da od nje, u skladu s odredbama engleskog prava o predočenju dokumenata, zatraži predočenje dokumenata koje ona, u svojem svojstvu članice Vijeća, posjeduje, čuva ili su pod njezinim nadzorom. Nacionalni sud će morati osigurati da su odredbe engleskog prava koje se primjenjuju na predočenje dokumenata u skladu s načelima djelotvornosti i ekvivalentnosti [99].

170. S obzirom na te okolnosti, smatram da odgovor Vijeća na zahtjev društva Rosneft za povlašteni pristup nije bio takav da je ugrozio prava obrane tog društva, njegovo pravo na djelotvornu sudsku zaštitu ili pravo na pristup spisu.

e) Tužbeni razlog o nevaljanosti koji se temelji na navodnoj povredi načela jednakog postupanja

171. Društvo Rosneft tvrdi da Vijeće donošenjem predmetnih mjera ograničavanja protiv ruskog naftnog sektora nije poštovalo načelo jednakog postupanja jer, iako je izričiti cilj predmetnih mjera ograničavanja, kako je navedeno u uvodnoj izjavi 2. Uredbe br. 833/2014, promicanje mirnog rješenja krize u Ukrajini, taj cilj ne objašnjava, a još manje opravdava, različito postupanje prema, s jedne strane, poduzetnicima koji su, poput njega, dio ruskog naftnog sektora i, s druge strane, poduzetnicima koji posluju u drugim sektorima.

172. Sud je više puta zaključio da „načelo nediskriminacije zahtijeva da se u usporedivim situacijama ne postupa na različit način i da se u različitim situacijama ne postupa na isti način, osim ako je takvo postupanje objektivno opravdano”. [100]

173. Po mojemu mišljenju, društvo Rosneft ne može valjano tvrditi da je žrtva diskriminacije.

174. Kao prvo, ruski naftni sektor nije jedini sektor ruskog gospodarstva na koji se odnose sporne mjere ograničavanja. Odluka 2014/512 i Uredba br. 833/2014 sadržavaju i odredbe koje se odnose na industriju oružja, sektor nuklearne energije, zračnu i svemirsku industriju te bankarski sektor [101].

99 — U tom pogledu, vidjeti presudu Pfleiderer (C-360/09, EU:C:2011:389, t. 24., 30. i 31.).

100 — Presuda National Farmers' Union i dr. (C-354/95, EU:C:1997:379, t. 61.). U tom pogledu, također vidjeti presude SCAC (C-56/94, EU:C:1995:209, t. 27.) i Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539, t. 31.).

101 — Vidjeti članak 1. stavak 1. i stavak 2. točku (a) te članak 3.a Odluke 2014/512 i članak 2.a te članak 5. stavak 1. točku (a) i stavak 2. točku (a) Uredbe br. 833/2014.

175. Osim toga, društvo Rosneft nije pružilo nikakve dokaze o tome da postoje druga ruska naftna društva koja ispunjavaju kriterije iz članka 1. stavka 2. točaka (b) do (d) Odluke 2014/512 i članka 5. stavka 2. točaka (a) do (d) Uredbe br. 833/2014, a na koja su se zbog toga trebale odnositi mjere ograničavanja, ali nisu ili se ne odnose.

176. Kako Komisija ističe, ako bismo se vodili logikom društva Rosneft, Vijeće bi svaki put kada bi htjelo nametnuti mjere ograničavanja u pogledu treće zemlje moralo u potpunosti prekinuti gospodarske i financijske odnose s tom zemljom, što bi, među ostalim, bilo u suprotnosti s tekstom članka 215. stavka 1. UFEU-a u kojem se govori o „odlu[ci Vijeća] usvojeno[j] u skladu s poglavljem 2. glave V. Ugovora o Europskoj uniji [kojom se] predviđa prekid ili *djelomično ili potpuno* smanjenje gospodarskih i financijskih odnosa s jednom ili više trećih zemalja” [102].

177. Stoga ovaj tužbeni razlog treba odbiti.

f) Tužbeni razlog o nevaljanosti koji se temelji na navodnoj zlouporabi ovlasti

178. Društvo Rosneft tvrdi da je Vijeće, navevši u uvodnoj izjavi 2. Uredbe br. 833/2014 da je cilj mjera ograničavanja „povećavanj[e] troškova djelovanja Rusije usmjerenog na podrivanje teritorijalne cjelovitosti, suvereniteta i neovisnosti Ukrajine te promicanj[e] mirnog rješenja krize” [103], zlouporabilo svoje ovlasti jer je njegova stvarna namjera bila da ograniči mogućnost budućeg rasta ruskih trgovačkih društava i da uzrokuje trajnu štetu ruskom energetskom sektoru.

179. U skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, „[zlouporaba ovlasti] postoji ako institucija svoje ovlasti vrši s isključivom ili glavnom svrhom postizanja cilja koji je različit od zadanih ili izbjegavanja postupka koji je Ugovorom posebno predviđen za ocjenu okolnosti konkretnog slučaja”. [104]

180. Društvo Rosneft se u tom pogledu poziva na radni dokument Komisije [105] u kojem se navodi da mjere ograničavanja protiv ruskih naftnih društava imaju za cilj „odsjeći strateška društva u vlasništvu Rusije od financijskih izvora u Uniji i svijetu, i tako državi uzrokovati neizravan financijski trošak i ograničiti mogućnost rasta tih društava u budućnosti” [106].

181. Međutim, taj dokument ni na koji način ne podupire navod da je „*isključiva* namjera Vijeća bila ograničiti mogućnost budućeg rasta ruskih trgovačkih društava” [107]. Upravo suprotno, izričiti cilj spornih mjera ograničavanja bio je „povećavanj[e] troškova djelovanja Rusije usmjerenog na podrivanje teritorijalne cjelovitosti, suvereniteta i neovisnosti Ukrajine” [108], koji odgovara cilju navedenom u Komisijinom radnom dokumentu.

182. U svakom slučaju, jedan dokument, koji je klasificiran kao „radni dokument” i koji nije sastavila institucija koja je donijela sporni akt, nije dovoljan dokaz zlouporabe ovlasti.

183. Stoga ovaj tužbeni razlog treba odbiti.

102 — Moje isticanje

103 — Vidjeti također uvodne izjave 4. i 5. Uredbe br. 833/2014 i uvodnu izjavu 8. Odluke 2014/512.

104 — Presuda Dalmine/Komisija (C-407/04 P, EU:C:2007:53, t. 99.). U tom pogledu, također vidjeti točku 50. presude Bank Melli Iran/Vijeće (T-390/08, EU:T:2009:401), koja je potvrđena točkom 74. presude Bank Melli Iran/Vijeće (C-548/09 P, EU:C:2011:735).

105 — Radni dokument službi Komisije o kretanju kapitala i slobodi plaćanja, od 5. ožujka 2015. (SWD(2015) 58 *final*), dostupan na internetskoj stranici Vijeća na adresi: http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6902-2015-INIT/en/pdf.

106 — *Ibid*., str. 36. (“[t]hese measures aim to cut strategic state-owned Russian companies off from EU and international financing sources, thus imposing an indirect financial cost to the state and limiting their ability to grow in the future”). Moj prijevod.

107 — Moje isticanje

108 — Uvodna izjava 2. Uredbe br. 833/2014.

g) Tužbeni razlog o nevaljanosti koji se temelji na navodnoj proturječnosti između Odluke 2014/512 i Uredbe br. 833/2014

184. Društvo Rosneft tvrdi da su tekst članka 4. stavka 4. Odluke 2014/512 i tekst članka 3. stavka 5. drugog podstavka Uredbe br. 833/2014 međusobno proturječni: dok se u prvonavedenoj odredbi državama članicama ne daju nikakve diskrecijske ovlasti u pogledu zabrane odbijanja odobrenja izvršenja ugovora sklopljenih prije 1. kolovoza 2014., u potonjoj im se dopušta da odobre i, stoga, da odbiju odobrenje ispunjenja obveze na temelju takvog ugovora.

185. Ponavljam da je Uredba br. 833/2014 akt Europske unije donesen na temelju članka 215. UFEU-a u kojem se Vijeću omogućuje da donese „potrebne mjere", u ovom slučaju mjere ograničavanja, „[k]ada se odlukom donesenom u skladu s poglavljem 2. glave V. Ugovora o [EU-u] predviđa" prekid ili djelomično ili potpuno smanjenje gospodarskih i financijskih odnosa s trećom zemljom ili donošenje mjera ograničavanja protiv fizičkih ili pravnih osoba.

186. Sud je u vezi s tim zaključio da „ [Unija], zbog donošenja [odluke iz područja ZVSP-a] mora, u skladu s [UFEU-om], poduzeti mjere koje nameće taj akt"[109]. Posljedično, kako francuska vlada ističe, Vijeće je, kada donosi uredbu na temelju članka 215. UFEU-a, vezano odredbama odluke iz područja ZVSP-a koja je prethodila uredbi.

187. Ne dijelim stajalište Vijeća da je uredba donesena na temelju članka 215. UFEU-a neovisna o odluci iz područja ZVSP-a donesenoj na temelju poglavlja 2. glave V. UEU-a i da joj može čak i proturječiti.

188. Vijeće se na raspravi pozivalo na točku 70. presude Bank Melli Iran/Vijeće (C-548/09 P, EU:C:2011:735) u kojoj je Sud zaključio da je, „što se tiče potrebe navođenja Zajedničkog stajališta 2007/140 kao pravne osnove, […] dovoljno je istaknuti da toj potrebi proturječi sam tekst članka 301. UEZ-a u kojem je predviđena mogućnost usvajanja mjera Zajednice kada se zajedničkim stajalištem ili djelovanjem Zajednice usvojenim na temelju odredbi UEU-a, *u njegovoj verziji prije donošenja Ugovora iz Lisabona*, a koje se odnose na ZVSP predviđa djelovanje Zajednice. Tekst tog članka upućuje na to da zajedničko stajalište ili zajedničko djelovanje mora postojati kako bi se mjere Zajednice mogle donijeti, ali ne i da se te mjere moraju temeljiti na tom zajedničkom stajalištu ili zajedničkoj akciji"[110].

189. Upravo kako je Sud naveo u odjeljku presude koji sam istaknuo, tekst članka 215. UFEU-a nije jednak tekstu članka 301. UEZ-a koji se odnosio na situaciju u kojoj je „zajedničkim stajalištem ili zajedničkom akcijom usvojenom u skladu s odredbama Ugovora o Europskoj uniji o zajedničkoj vanjskoj ili sigurnosnoj politici [bilo predviđeno] djelovanje Zajednice radi prekida ili djelomičnog ili potpunog smanjenja gospodarskih odnosa s jednom ili više trećih zemalja".

190. Nasuprot tomu, što se tiče mjera ograničavanja koje prate prekid ili djelomično ili potpuno smanjenje gospodarskih i financijskih odnosa s trećom zemljom, poput onih predviđenih u članku 4. Odluke 2014/512 u predmetnom slučaju[111], člankom 215. stavkom 1. UFEU-a od Vijeća se zahtijeva da donese uredbu radi provedbe potrebnih mjera[112].

109 — Točka 296. presude Kadi i Al Barakaat International Foundation/Vijeće i Komisija (C-402/05 P i C-415/05 P, EU:C:2008:461)

110 — Moje isticanje

111 — Vidjeti točku 85. ovog mišljenja.

112 — Vidjeti točku 72. ovog mišljenja.

191. Budući da su Odlukom 2014/512 uvedene mjere ograničavanja radi provedbe prekida ili djelomičnog ili potpunog smanjenja gospodarskih i financijskih odnosa s trećom zemljom, bilo je dakle potrebno da se ta odluka, pored članka 215. UFEU-a, navede kao pravna osnova Uredbe br. 833/2014, što je i učinjeno [113].

192. Iz toga slijedi da odredbe Uredbe br. 833/2014 ne mogu proturječiti Odluci 2014/512 a da pritom ne povrijede načelo zakonitosti koje ta uredba, kao i svaki akt Unije, mora poštovati.

193. Dvije odredbe koje su sporne u okviru ovog tužbenog razloga različito su sročene. U članku 4. stavku 4. Odluke 2014/512 predviđeno je da zabrana odobravanja prodaje, opskrbe, prijenosa ili izvoza opreme ili pružanja usluga iz stavaka 1. i 2. članka 4. „*ne dovodi* u pitanje izvršavanje ugovora sklopljenih prije 1. kolovoza 2014." [114], dok se u članku 3. stavku 5. Uredbe br. 833/2014 predviđa da, „[m]eđutim, nadležna tijela *mogu* izdati" [115] takvu dozvolu ako se prodaja, opskrba, prijenos ili izvoz odnose na izvršenje obveze koja proizlazi iz ugovora sklopljenog prije 1. kolovoza 2014.

194. Drugim riječima, Odluka 2014/512 ne utječe na ugovore sklopljene prije 1. kolovoza 2014., dok Uredba br. 833/2014 omogućuje državama članicama da odluče hoće li odobriti prodaju, opskrbu, prijenos ili izvoz koji se odnose na ispunjenje obveze na temelju ugovora sklopljenog prije 1. kolovoza 2014. ili neće.

195. Po mojemu mišljenju, to predstavlja nepomirljivu proturječnost između tih dviju odredbi i, zbog razloga koje sam naveo u točkama 185. do 192. ovog mišljenja, smatram da je članak 3. stavak 5. drugi podstavak Uredbe br. 833/2014 nevaljan.

h) Tužbeni razlog o nevaljanosti koji se temelji na navodnoj povredi načela proporcionalnosti i povredi temeljnih prava društva Rosneft

196. Društvo Rosneft tvrdi da su članak 1. stavak 2. točke (b) do (d), članak 1. stavak 3. te članak 7. Odluke 2014/512, kao i Prilog III. toj odluci, te članci 3. i 3.a, članak 4. stavci 3. i 4., članak 5. stavak 2. točke (b) do (d), članak 5. stavak 3. te članak 11. stavak 1. Uredbe br. 833/2014, kao i prilozi II. i VI. toj uredbi, nevaljani jer su neproporcionalni svojem izričitom cilju i da predstavljaju povredu članka 16. (sloboda poduzetništva) i članka 17. stavka 1. (pravo na vlasništvo) Povelje.

197. Pozivajući se osobito na presude Bank Melli Iran/Vijeće (EU:T:2009:401) i Vijeće/Manufacturing Support & Procurement Kala Naft (EU:C:2013:776), društvo Rosneft ističe da mjere koje je Vijeće donijelo nisu ni nužne ni prikladne jer ne postoji razuman odnos između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se tim mjerama želi postići.

198. Društvo Rosneft tvrdi da se člankom 7. stavkom 1. točkom (a) Odluke 2014/512 i člankom 11. stavkom 1. Uredbe br. 833/2014 odobrava zapljena njegove imovine i zadiranje u ugovorna prava koja je steklo, odnosno pravo na vlasništvo koje je zajamčeno člankom 17. stavkom 1. Povelje. Te odredbe prekoračuju ono što je nužno time što u biti predviđaju da ugovorne strane koje nisu uz Rusije mogu biti oslobođene svih obveza predviđenih ugovorima sklopljenima sa subjektima određenima navedenom uredbom, čak i kada je riječ o obvezi isporuke čitavog raspona opreme čiji se tek manji dio odnosi na tehnologije iz Priloga II. navedenoj uredbi.

199. Ne slažem se s tim argumentima.

113 — „[…] uzimajući u obzir [UFEU], a posebno njegov članak 215., uzimajući u obzir Odluku […] 2014/512 […]."

114 — Moje isticanje

115 — Moje isticanje

200. Kao i vlada Ujedinjene Kraljevine, estonska i francuska vlada, Vijeće i Komisija, smatram da zadiranje koje društvo Rosneft opisuje predstavlja tek neizbježnu posljedicu odluke Vijeća da se, s jedne strane, smanje gospodarski i financijski odnosi s Ruskom Federacijom i da se, s druge strane, odrede mjere ograničavanja protiv društva Rosneft.

201. Kako je Sud naveo u točki 113. presude Bank Melli Iran/Vijeće (C-548/09 P, EU:C:2011:735), „temeljna prava o kojima je riječ u ovom predmetu nisu apsolutna prava i njihovo izvršavanje može biti predmet ograničenja koja su opravdana ciljevima u općem interesu koje [Unija] želi postići” [116].

202. Sud je u vezi s tim u točkama 22. i 23. presude Bosphorus (C-84/95, EU:C:1996:312) zaključio da „svaka mjera kojom se nameću sankcije nužno ima posljedice koje utječu na pravo vlasništva i slobodu obavljanja gospodarske djelatnosti, čime uzrokuje štetu osobama koje ni na koji način nisu odgovorne za situaciju koja je dovela do nametanja sankcija” i da „važnost cilja koji se nastoji postići spornom odredbom opravdava negativne posljedice za gospodarske subjekte, čak i one značajne” [117].

203. U predmetnom slučaju, sporne odredbe su upravo namijenjene ograničavanju opskrbe opremom i financiranja ruskog naftnog sektora i, s obzirom na to da zato imaju pobliže određeno područje primjene, one ne utječu na sve ruske gospodarske subjekte bez razlike i neovisno o njihovoj strateškoj važnosti za rusko gospodarstvo.

204. Kako francuska vlada ističe u pogledu konteksta u kojem su sporne odredbe donesene i njihova cilja da se povećaju troškovi djelovanja Ruske Federacije na način da se odrede mjere ograničavanja protiv strateških sektora ruskog gospodarstva, uključujući naftnog sektora, Vijeće je moglo donijeti predmetne odredbe i pritom ne prekoračiti granice onoga što je prikladno i nužno za postizanje zadanog cilja.

205. Zbog navedenih razloga, predlažem Sudu da na drugo pitanje točku (a) odgovori na sljedeći način:

(a) razmatranje ovog pitanja nije otkrilo ništa što bi utjecalo na valjanost:

— članka 1. stavka 2. točaka (b) do (d) i članka 1. stavka 3., i

— članka 7. Odluke 2014/512, i

— Priloga III. toj odluci

ili

— članka 3. stavaka 1. do 4., drugog i trećeg podstavka stavka 5., i stavaka 6. do 8.,

— članka 3.a,

— članka 4. stavaka 3. i 4.,

— članka 5. stavka 2. točaka (b) do (d) i članka 5. stavka 3., i

— članka 11. Uredbe br. 833/2014, i

— priloga II. i VI. toj uredbi;

116 — U tom pogledu, također vidjeti presudu Bosphorus (C-84/95, EU:C:1996:312, t. 21. i u njoj navedenu sudsku praksu).

117 — U tom pogledu, također vidjeti presudu Bank Melli Iran/Vijeće (C-548/09 P, EU:C:2011:735, t. 114.).

(b) članak 3. stavak 5. drugi podstavak Uredbe br. 833/2014 nevaljan je.

C – *Drugo pitanje, točka (b)*

206. Drugim pitanjem, točkom (b), sud koji je uputio zahtjev pita Sud bi li, ako su mjere ograničavanja koje društvo Rosneft pobija valjane, bilo suprotno načelima pravne sigurnosti i *nulla poena sine lege certa* da država članica nametne kaznenopravne sankcije, u skladu s člankom 8. Uredbe br. 833/2014, prije no što je Sud u dovoljnoj mjeri pojasnio opseg predmetne povrede.

1. Dopuštenost

207. Vijeće smatra da je ovo pitanje nedopušteno jer se ne odnosi na valjanost ili tumačenje akata Europske unije, nego na valjanost nacionalnih pravila s obzirom na načela pravne sigurnosti i *nulla poena sine lege certa*.

208. Vlada Ujedinjene Kraljevine i Vijeće također tvrde da je to pitanje hipotetsko jer se ne odnosi ni na jedan konkretan slučaj primjene predviđenih kaznenopravnih sankcija, koja je ionako nemoguća kada je riječ o društvu Rosneft jer se kaznenopravne sankcije za povredu odredbi Odluke 2014/512 i Uredbe br. 833/2014 primjenjuju samo na osobe s poslovnim nastanom u Ujedinjenoj Kraljevini.

209. Ne slažem se s tim argumentima. Po mojemu mišljenju, iz zahtjeva za prethodnu odluku jasno proizlazi da sud koji je uputio zahtjev ne postavlja Sudu pitanja o valjanosti zakonodavstva Ujedinjene Kraljevine donesenog radi provedbe članka 8. stavka 1. Uredbe br. 833/2014 s obzirom na načela nacionalnog prava [118]. Taj sud u biti želi utvrditi trebaju li se načela pravne sigurnosti [119] i *nulla poena sine lege certa* (članak 49. Povelje) tumačiti na način da im je protivno nametanje kaznenopravnih sankcija kada Sud nije dovoljno razjasnio izraze kojima se opisuje relevantna povreda.

210. Također, drugo pitanje, točku (b), ne smatram hipotetskim. Kao prvo, iako se članak 3. Uredbe br. 833/2014 odnosi samo na prodaju, opskrbu, prijenos i izvoz iz područja država članica [120], čini mi se da se kaznenopravne sankcije predviđene Odlukom o nadzoru izvoza (sankcije u vezi s Rusijom, Krimom i Sevastopoljem) iz 2014. ne primjenjuju samo na osobe s poslovnim nastanom u Ujedinjenoj Kraljevini ili Europskoj uniji [121]. Naime, društvo Rosneft je na raspravi tvrdilo da bi u slučaju povrede mjera ograničavanja moglo kaznenopravno odgovarati kao sudionik, što vlada Ujedinjene Kraljevine nije osporavala.

211. U svakom slučaju, činjenica da sporne kazne možda nije moguće izreći društvu Rosneft ne čini ovo pitanje hipotetskim jer se u odluci kojom je upućeno prethodno pitanje nigdje ne navodi da društvo Rosneft nema pravo pobijati mjere koje je vlada Ujedinjene Kraljevine donijela na temelju članka 8. Uredbe br. 833/2014.

212. Osim toga, irelevantna je činjenica da društvu Rosneft još nije izrečena nikakva kaznenopravna sankcija. Naime, kako je Sud zaključio u točki 64. presude Unibet (C-432/05, EU:C:2007:163), „ako bi primjena jedinog pravnog lijeka koji ima na raspolaganju [stranku] izložila upravnom ili kaznenom postupku i eventualnim kaznama koje iz tog postupka mogu proizaći, takav pravni lijek ne bi joj dostatno osigurao takvu djelotvornu sudsku zaštitu”.

118 — Radi se o nacionalnom propisu navedenom u točki 25. ovog mišljenja, kojim su predviđene kaznenopravne sankcije za povredu odredbi Uredbe br. 833/2014.

119 — To je načelo odavno priznato u pravu Unije (vidjeti presudu Racke, 98/78, EU:C:1979:14, t. 20.).

120 — Vidjeti točku 127. ovog mišljenja.

121 — Vidjeti članak 1. stavak 2. točku (a): „povredu u smislu ove Odluke može u Ujedinjenoj Kraljevini počiniti bilo koja osoba”, i članak 4. stavak 2. točku (a): „osoba čini povredu ako sudjeluje u aktivnosti za koju je potrebno odobrenje Unije te može zbog toga biti uhićena”.

213. Zato se na ovo pitanje mora odgovoriti.

2. Sadržaj

214. Društvo Rosneft tvrdi da izrazi kojima se opisuju povrede, a osobito izrazi „vod[e] dublj[e] od 150 metara” [122], „škriljevac” [123], „financijska pomoć” [124] i „prenosivi vrijednosni papiri […] izdani nakon 12. rujna 2014.” [125], nemaju stupanj preciznosti i jasnoće koji se zahtijeva kada je riječ o kaznenopravnim sankcijama. Zato to društvo smatra da bi bilo suprotno načelima pravne sigurnosti i *nulla poena sine lege certa* da država članica nametne kaznenopravne sankcije na temelju članka 8. Uredbe br. 833/2014 a da Sud ne pruži ujednačeno tumačenje tih izraza odnosno prije nego što ih Sud pruži.

215. Kao i sud koji je uputio zahtjev, smatram da su predmetni izrazi nesporno široki, ali u konačnici sumnjam da je njihova nejasnoća dovoljna da bi stvorila pravnu nesigurnost.

216. Kako je Sud zaključio u točki 217. presude Dansk Rørindustri i dr./Komisija (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, EU:C:2005:408), „načelo da se povrede i kazne moraju strogo definirati zakonom (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) […] ne može se tumačiti na način da zabranjuje postupno pojašnjavanje pravila o kaznenopravnoj odgovornosti”.

217. Slijedeći to svoje rasuđivanje, Sud je potom zaključio da „doseg pojma predvidljivosti u velikoj mjeri ovisi o sadržaju teksta o kojem je riječ, području na koje se odnosi i broju i svojstvu njegovih adresata. Predvidljivost zakona se ne protivi tome da osoba o kojoj je riječ mora zatražiti stručni savjet kako bi u razumnoj mjeri s obzirom na okolnosti slučaja ocijenila posljedice koje mogu nastati iz određenog akta. Tako je posebice kod stručnjaka, koji su navikli primjenjivati veliku pažnju pri izvršavanju svojeg zanimanja. Stoga se od njih može očekivati ulaganje posebne brige pri ocjeni rizika povezanih s tim” [126].

218. Iz te presude jasno proizlazi da puka činjenica da postoje različita moguća tumačenja kaznenopravne odredbe ne čini tu odredbu automatski suprotnom načelima pravne sigurnosti i *nulla poena sine lege certa*. Naime, postoje mnoge kaznenopravne odredbe čije izraze nije moguće protumačiti na samo jedan način.

219. Kako su ministar financija i ministar poduzetništva, inovacija i vještina istaknuli pred sudom koji je uputio zahtjev, u slučajevima kada postoje stvarne nedoumice oko tumačenja dotičnih izraza, „pogođeno društvo uvijek može tražiti smjernice od tijela kaznenog progona te time izbjeći rizik od progona zbog načelno nenamjernih povreda dotičnih odredbi” [127].

122 — Članak 3. stavak 3. točka (a) i članak 3.a stavak 1. točka (a) Uredbe br. 833/2014. Društvo Rosneft navodi da postoje golema područja u kojima se dubina voda znatno mijenja, tako da je voda na nekim mjestima dublja od 150 metara, a na nekima plića. Društvo Rosneft u tom kontekstu također ističe da u Uredbi br. 833/2014 nije navedeno od koje se točke mjerenje dubine od 150 metara treba provoditi odnosno je li zabranjeno okomito bušiti u točki gdje je more pliće od 150 metara, a potom nastaviti bušiti prema van do točke gdje je dublje od 150 metara.

123 — Članak 3. stavak 3. točka (c) i članak 3.a stavak 1. točka (c) Uredbe br. 833/2014. Društvo Rosneft tvrdi da u geološkoj industriji, kao ni u bilo kojoj drugoj, nema konsenzusa oko toga što je škriljevac, a Uredba br. 833/2014 ne pruža nikakvu definiciju istog.

124 — Članak 4. stavak 3. točka (b) Uredbe br. 833/2014. Društvo Rosneft tvrdi da ni na razini UN-a ni na razini Unije ne postoji definicija financijske pomoći, a Uredba br. 833/2014 ne pruža nikakvu definiciju iste.

125 — Članak 5. stavak 2. Uredbe br. 833/2014. Društvo Rosneft tvrdi da je nemoguće znati je li tom odredbom zabranjeno izdavanje, nakon 12. rujna 2014., GDR-ova koji se odnose na dionice izdane prije tog datuma. Za potpuniju definiciju GDR-ova, vidjeti bilješku 133. ovog mišljenja.

126 — Presuda Dansk Rørindustri i dr./Komisija (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, EU:C:2005:408, t. 219.)

127 — *R (OJSC Rosneft Oil Company) v Her Majesty's Treasury and ors* (2015.) EWHC 248 (Admin), t. 53. Za razliku od hipotetske situacije koju sam kritizirao u točki 62. mišljenja u predmetu Stichting Woonpunt i dr./Komisija (C-132/12 P, EU:C:2013:335), čini se da ta mogućnost doista postoji u predmetnom slučaju.

220. U vezi s tim bih istaknuo da su države članice, u skladu s člankom 19. UEU-a, obvezne osigurati pravne lijekove koji su dostatni da gospodarskim subjektima omoguće pobijanje tumačenja koja tijela država članica daju izrazima Odluke 2014/512 i Uredbe br. 833/2014.

221. Ta sudska tijela bi potom mogla podnijeti zahtjev za prethodnu odluku u skladu s člankom 267. UFEU-a ako bi smatrala da izrazi Uredbe br. 833/2014 ili Odluke 2014/512 (pod uvjetom da je Sud nadležan) nisu dovoljno jasni, što je sud koji je uputio zahtjev i učinio u trećem pitanju koje se odnosi upravo na tumačenje izraza na koje se odnosi drugo pitanje, točka (b).

222. Stoga predlažem da Sud na drugo pitanje, točku (b), odgovori na način da načelima pravne sigurnosti i *nulla poena sine lege certa* nije protivno to da država članica nametne kaznenopravne sankcije, u skladu s člankom 8. Uredbe br. 833/2014, prije no što je Sud u dovoljnoj mjeri pojasnio značenje izraza koji se u toj uredbi koriste za određivanje opsega dotične povrede.

D – *Treće pitanje, točka (a)*

223. Trećim pitanjem, točkom (a), nacionalni sud pita Sud uključuje li pojam „financijska pomoć” iz članka 4. stavka 3. točke (b) Uredbe br. 833/2014 provedbu plaćanja od strane banke ili druge financijske institucije.

224. Društvo Rosneft tvrdi da se izrazi „financiranje i financijska pomoć” moraju zajedno tumačiti i razumjeti na način da se odnose na usluge financiranja i povezane usluge, koje ne uključuju provedbu plaćanja, što osporava Ministarstvo poduzetništva, inovacija i vještina koje smatra da provedba plaćanja predstavlja financijsku pomoć u smislu članka 4. stavka 3. točke (b) Uredbe br. 833/2014.

225. Kako ističe sud koji je uputio zahtjev, ovo je pitanje osobito važno jer iz podnesenih dokaza proizlazi da su nadležna tijela država članica različito tumačila navedene izraze.

226. Iz pisanih očitovanja podnesenih u ovom postupku jasno proizlazi da se estonska vlada i Komisija [128] slažu s načinom na koji Ujedinjena Kraljevina tumači te izraze, dok njemačka vlada podupire tumačenje koje predlaže društvo Rosneft. Francuska vlada smatra da je provedba plaćanja obuhvaćena pojmom „financijska pomoć” pod uvjetom da financijska institucija u okviru plaćanja prenosi nova sredstva na primatelje.

227. Također bih istaknuo da se predmetni izrazi koriste u nekoliko uredbi kojima se nameću mjere ograničavanja. Stoga bi odluka Suda mogla imati posljedice i izvan ovog predmeta [129].

228. Smatram da odgovor na ovo pitanje ne može biti kategorički niječan ili potvrdan.

229. Najprije bih naveo da je, u skladu s tekstom predmetne odredbe, potrebna prethodna dozvola za svako pružanje „financiranja ili financijske pomoći u vezi s proizvodima iz Priloga II., uključujući posebno bespovratna sredstva, zajmove i osiguranje izvoznih kredita za bilo kakvu prodaju, opskrbu, prijenos ili izvoz tih proizvoda ili za bilo kakvo pružanje s time povezane tehničke pomoći”.

230. Taj tekst upućuje, kako ističe vlada Ujedinjene Kraljevine, na to da financijska pomoć predstavlja alternativu financiranju, a nije mu sinonim ili podvrsta. Stoga pojam financijske pomoći nužno mora obuhvaćati djelatnosti koje ne spadaju u pojam financiranja.

128 — Vijeće se nije očitovalo u vezi s odgovorom koji treba dati na treće pitanje.

129 — Vidjeti, primjerice, članak 2. točku (b) i članak 4. stavak 1. točku (a) Uredbe Vijeća (EZ) br. 314/2004 od 19. veljače 2004. o određenim mjerama ograničavanja u odnosu na Zimbabve (SL 2004., L 55, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 8., str. 43.), kako je kasnije izmijenjena, te članak 2. točku (b) i članak 3. Uredbe Vijeća (EU) br. 747/2014 od 10. srpnja 2014. o mjerama ograničavanja s obzirom na stanje u Sudanu i o stavljanju izvan snage uredbi (EZ) br. 131/2004 i (EZ) br. 1184/2005 (SL 2014., L 203, str. 1.).

231. Osim toga, u tekstu te odredbe nalazi se nekoliko primjera „financiranja ili financijske pomoći”, a to su „bespovratna sredstva, zajmov[i] i osiguranje izvoznih kredita”. Međutim, tom popisu prethode riječi „uključujući posebno”, koje upućuju na to da u te pojmove spadaju i druge djelatnosti, iako provedba plaćanja nije izričito navedena.

232. U vezi s tim bih istaknuo da je Komisija u Smjernicama od 16. prosinca 2014. o provedbi određenih odredbi Uredbe (EU) br. 833/2014 [130] navela da usluge plaćanja i izdavanje jamstvenih pisama ili akreditiva predstavljaju financijsku pomoć te su zabranjeni kada su povezani s poslovnom transakcijom koja je zabranjena člankom 2.” [131].

233. Komisija je također navela da „banke koje djeluju u ime ili za račun svojeg klijenta trebaju postupati s potrebnom pažnjom u pogledu plaćanja koja vrši njihov klijent te se usprotiviti […] svakom plaćanju izvršenom u suprotnosti s uredbom. Što se tiče banaka koje djeluju kao korespondentne banke, one se plaćanjima trebaju usprotiviti […] kada su informacije o takvoj povredi dostupne” [132].

234. Cilj predmetne odredbe je zabraniti svaku financijsku pomoć putem transakcije zabranjene člankom 4. stavkom 4. i člankom 3. stavkom 5. Uredbe br. 833/2014, odnosno putem prodaje, opskrbe, prijenosa ili izvoza proizvoda iz Priloga II., ako postoji osnovana sumnja za vjerovanje da se takva prodaja, opskrba, prijenos ili izvoz odnosi na proizvode namijenjene bilo kojoj od kategorija projekata istraživanja ili proizvodnje navedenih u članku 3. stavku 3. te uredbe.

235. Kako sam objasnio u točkama 126. do 131. ovog mišljenja, transakcije na koje se odnosi i koje zabranjuje članak 3. stavak 5. Uredbe br. 833/2014 su one koje se vrše iz područja država članica.

236. Budući da Uredbom br. 833/2014 nije zabranjeno da se proizvodi iz Priloga II. namijenjeni Ruskoj Federaciji provoze kroz područje Europske unije, iz toga slijedi da provedba plaćanja koja se odnose na takve transakcije ne spada pod pojam „financijska pomoć” u smislu članka 4. stavka 3. točke (b) Uredbe br. 833/2014.

237. U vezi s tim bih uputio na uvodnu izjavu 5. uredbe u kojoj se, iako se odnosi na ograničenja pristupa tržištima kapitala iz članka 5. za određene financijske institucije, navodi da „[d]ruge financijske usluge, kao što su […] platne usluge […] nisu obuhvaćene ovom Uredbom”.

238. Suprotno tomu, provedba plaćanja koja se odnose na prodaju, opskrbu, prijenos ili izvoz, iz područja Europske unije, robe u Prilogu II. uredbi podliježe obvezi prethodnog odobrenja kako bi nadležna tijela država članica mogla provjeriti odnosi li se dotično plaćanje i transakcija s kojom je ono povezano na jednu od tri kategorije u članku 3. stavku 3. Uredbe br. 833/2014. Nadležna tijela moraju odbiti izdavanje odobrenja samo ako su dotični proizvodi namijenjeni upotrebi u Rusiji koja nije u skladu s tim trima kategorijama.

239. Zbog navedenih razloga predlažem da Sud na pitanje 3. točku (a) odgovori na način da izraz „financijska pomoć” iz članka 4. stavka 3. Uredbe br. 833/2014 obuhvaća provedbu, od strane banke ili druge financijske institucije, plaćanja koja se odnose na transakcije obuhvaćene člankom 3. stavkom 1. te uredbe.

130 — C(2014) 9950 *final*

131 — C(2014) 9950 *final*, str. 2.

132 — C(2014) 9950 *final*, str. 3.

E – *Treće pitanje, točka (b)*

240. Trećim pitanjem, točkom (b), sud koji je uputio zahtjev pita Sud je li člankom 5. stavkom 2. Uredbe br. 833/2014 zabranjeno izdavanje, od 12. rujna 2014., GDR-ova [133] na temelju ugovora o depozitu s jednim od subjekata iz Priloga VI., ili bilo koje drugo poslovanje s GDR-ovima ako se odnose na dionice jednog od tih subjekata izdane prije 12. rujna 2014.

241. Društvo Rosneft tvrdi da se zabrana izdavanja GDR-ova od 12. rujna 2014. ne primjenjuje na GDR-ove koji se odnose na dionice izdane prije 12. rujna 2014. To tumačenje osporava FCA, koja smatra da zabrana vrijedi od tog datuma nadalje neovisno o datumu izdavanja dionica na koje se GDR-ovi odnose. Sud koji je uputio zahtjev slaže se s potonjim stajalištem.

242. Smatram da iz teksta predmetne odredbe vrlo jasno proizlazi da je izdavanje GDR-ova zabranjeno od 12. rujna 2014. neovisno o datumu izdavanja dionica na koje se odnose.

243. U skladu s člankom 5. stavkom 2. Uredbe br. 833/2014, „[z]abranjuje se izravna ili neizravna kupnja, prodaja, pružanje investicijskih usluga za ili pomoći pri izdavanju […] prenosivi[h] vrijednosni[h] papir[a] […] s rokom dospijeća duljim od 30 dana, izdani[h] nakon 12. rujna 2014.”.

244. Izraz „prenosivi vrijednosni papiri” je u članku 1. točki (f) podtočki i. definiran kao „dionice društava i drugi vrijednosni papiri istog značaja koji predstavljaju udio u kapitalu ili članskim pravima u društvima ili drugim pravnim osobama, te *potvrde o deponiranim dionicama*” [134].

245. Budući da u tekstu tih odredbi ništa ne upućuje na postojanje graničnog datuma za dionice na koje se oni odnose, jasno je da se zabrana izdavanja GDR-ova primjenjuje neovisno o datumu izdavanja dionica na koje se odnose [135].

246. To mi se usto čini logičnim jer GDR-ovi, kako FCA ističe, predstavljaju investicijske instrumente koji, iako su povezani s dionicama društva, kotiraju na burzi i predmet su trgovine neovisno o dionicama koje predstavljaju. Na taj način, GDR-ovi pružaju društvima iz trećih zemalja pristup tržištima kapitala Europske unije te im omogućuju prikupljanje kapitala na tim tržištima bez potrebe da ispune kriterije i uvjete potrebne da bi mogli uvrstiti svoje dionice na ta tržišta.

247. Također je važno istaknuti da, kako FCA tvrdi, GDR-ovi koji su trenutno izdani u vezi s dionicama društva Rosneft predstavljaju samo 7,5 % ukupnog temeljnog kapitala tog društva, a FCA mu je već odobrila gornji prag od približno 90 % njegova kapitala koji u obliku GDR-ova može uvrstiti na burzu ili njime trgovati.

248. To znači da bi, ako bi se prihvatilo stajalište društva Rosneft, mjere ograničavanja uvedene predmetnom odredbom izgubile smisao jer je većina dionica društva Rosneft izdana prije 12. rujna 2014. pa bi ih ono moglo slobodno nastaviti pretvarati u GDR-ove.

249. Zbog navedenih razloga predlažem Sudu da na treće pitanje, točku (b), odgovori na način da je člankom 5. stavkom 2. Uredbe br. 833/2014 izdavanje GDR-ova u vezi s dionicama subjekata iz Priloga VI. uredbi zabranjeno od 12. rujna 2014. neovisno o datumu izdavanja tih dionica.

133 — GDR-ovi su potvrde o vlasništvu nad određenim brojem dionica trgovačkog društva. Budući da su te potvrde prenosive, one predstavljaju slobodne vrijednosne papire koji mogu kotirati i biti predmet trgovine na tržištu kapitala neovisno o dionicama na koje se odnose, koje pak mogu zasebno kotirati na inozemnom tržištu. GDR-ove izdaju depozitoriji (često investicijske banke) na temelju ugovora o depozitu sklopljenog između depozitorija i izdavatelja dionica na koje se odnose.

134 — Moje isticanje

135 — U tom pogledu, također vidjeti Smjernice Komisije od 16. prosinca 2014. o provedbi određenih odredbi Uredbe (EU) br. 833/2014, C(2014) 9950 *final*, str. 7.

F – *Treće pitanje, točka (c)*

250. Trećim pitanjem, točkom (c), sud koji je uputio zahtjev pita Sud o načinu na koji treba definirati izraz „škriljevac” iz članka 3. stavka 3. i članka 3.a stavka 1. točke (a) Uredbe br. 833/2014 te treba li se izraz „vod[e] dublj[e] od 150 metara” iz članka 3. stavka 3. i članka 3.a stavka 1. točke (a) uredbe razumjeti na način da mjerenje treba provoditi od točke bušenja ili od neke druge točke.

1. Pojam „vod[e] dublj[e] od 150 metara”

251. Kako sam već naveo u točki 214. i bilješci 122. ovog mišljenja, postoje golemi dijelovi mora u kojima se dubina vode mijenja, tako da je voda na nekim mjestima dublja od 150 metara, a na nekima plića. Društvo Rosneft ističe da u Uredbi br. 833/2014 nije navedeno od koje točke treba provoditi mjerenje dubine od 150 metara odnosno je li zabranjeno okomito bušiti u točki gdje je more pliće od 150 metara, a potom nastaviti bušiti prema van do točke gdje je dublje od 150 metara.

252. Ističem da se društvo Rosneft, vlada Ujedinjene Kraljevine, francuska vlada i Komisija [136] slažu u pogledu načina na koji se te riječi trebaju protumačiti jer svi od navedenih zauzimaju stajalište da se mjerenje dubine mora provoditi od točke bušenja.

253. Dijelim to stajalište, koje mi se čini logičnim.

254. Poput Komisije, smatram da se mjerenje dubine od 150 metara mora vršiti okomito, što znači da poduzetnik ne može bušiti dijagonalno od točke gdje je voda plića od 150 metara do naftnog polja koje se nalazi u vodama dubljim od 150 metara.

255. Isključeno je i okomito bušenje u točki gdje je voda plića od 150 metara, kojem slijedi bušenje na van prema naftnom polju koje se nalazi u vodama dubljim od 150 metara.

256. Mjera ograničavanja mogla bi se zaobići ako bi bili dopušteni drugačiji načini bušenja, pod uvjetom da su tehnički mogući i isplativi.

257. Osim toga, društvo Rosneft, francuska vlada i Komisija (Ujedinjena Kraljevina nije se očitovala) smatraju da se kriterij u vezi s 150 metara dubine mora odnositi na točku gdje se bušilica nalazi, a ne na područje naftnog polja na kojem se buši.

258. To znači da se članak 3. stavak 3. i članak 3.a stavak 1. točka (a) Uredbe br. 833/2014 ne odnose na naftno polje koje se djelomično nalazi u vodama dubljim od 150 metara, a djelomično u vodama plićima od 150 metara, ako se bušenje vrši u točki gdje je dubina voda 150 metara ili manja.

259. Slažem se i s tim tumačenjem.

2. Pojam „škriljevac”

260. Tumačenje pojma „škriljevac” je složenije.

261. Vlada Ujedinjene Kraljevine smatra da Sud nije u položaju da ocjenjuje znanstvene i geološke dokaze, dok francuska vlada smatra da pojam „škriljevac” predstavlja jasan geološki pojam koji Sud ne mora tumačiti.

136 — Ostale stranke iz glavnog postupka i ostali intervenijenti nisu se očitovali o ovom pitanju.

262. S druge strane, društvo Rosneft i Komisija nude svoja tumačenja pojma „škriljevac”, koja su dijametralno suprotna.

263. Društvo Rosneft, na temelju dokaza svojeg geološkog stručnjaka, predlaže da se „škriljevac” definira kao naslage koje sadržavaju kerogen i uglavnom se sastoje od gline (s udjelom minerala gline od više od 35 %) te ne sadržavaju tekuću naftu.

264. Komisija smatra da se predmetne odredbe odnose na projekte koji imaju potencijal proizvesti naftu, neovisno o tome je li resurs koji se nalazi u formacijama kerogen ili sirova nafta, pod uvjetom da se primijeni hidrauličko lomljenje.

265. Ta oprečna tumačenja pokazuju da je geološki pojam „škriljevac”, nasuprot stajalištu francuske vlade, moguće različito tumačiti. Osim toga, smatram, kao i Ujedinjena Kraljevina, da Sud nije u položaju pružiti znanstvene definicije geoloških pojmova kao što je škriljevac, osobito ako autor spornog akta, a to je Vijeće u ovom slučaju, nije definirao taj pojam.

266. Stoga, bez želje da pojmu „škriljevac” dam stručnu geološku definiciju, ističem, kao i Komisija, da se navedeni pojam javlja u izrazu „projekt[i] koji imaju potencijal proizvesti naftu iz resursa koji se nalaze u formacijama škriljevca putem hidrauličkog lomljenja”.

267. Sumnjam da taj izraz stručnjake u predmetnom području, kako one u zainteresiranim poduzećima tako i one u nadležnim tijelima, sprečava da ga praktično primijene. Naime, kako sud koji je uputio zahtjev ističe, „u velikoj većini slučajeva, stručnjaci iz predmetnog područja će shvaćati granice ovih definicija […] zbog čega su problemi koje ističe društvo [Rosneft] više hipotetski nego stvarni, ili se javljaju u vezi rubnih dijelova definicija” [137].

268. Svejedno treba naglasiti da se, s obzirom na to da se mjere ograničavanja odnose na istraživanje i proizvodnju nafte u Rusiji, mora primijeniti ona definicija „škriljevca” koja uzima u obzir narav formacija škriljevca u toj zemlji.

269. Stoga smatram da Sud ne može pružiti znanstvenu definiciju pojma „škriljevac” i da, osim toga, takva definicija nije nužna za provedbu predmetnih odredbi Uredbe br. 833/2014.

270. Zbog navedenih razloga, predlažem Sudu da na pitanje 3. točku (c) odgovori na način da mjerenje „vod[e] dublj[e] od 150 metara” treba provoditi okomito od točke bušenja.

VI – Zaključak

271. S obzirom na prethodna razmatranja, predlažem Sudu da na prethodna pitanja koja je uputio High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Divisional Court) (Visoki Sud (Engleska i Wales), odjel Queen’s Bench (odjelno vijeće), odgovori na sljedeći način:

1. U skladu s člankom 24. stavkom 1. drugim podstavkom zadnjom rečenicom UEU-a i člankom 275. UFEU-a, Sud je nadležan, na temelju članka 267. UFEU-a, u prethodnom postupku odlučivati o valjanosti Odluke 2014/512/ZVSP od 31. srpnja 2014. o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini u odnosu na članak 40. UEU-a te ispitivati zakonitost članka 1. stavka 2. točaka (b) do (d) i stavka 3. te članka 7. navedene odluke.

2. (a) Razmatranje ovog pitanja nije otkrilo ništa što bi utjecalo na valjanost:

   — članka 1. stavka 2. točaka (b) do (d) i stavka 3., i

137 — *R (OJSC Rosneft Oil Company) v Her Majesty’s Treasury and ors* (2015.) EWHC 248 (Admin), t. 53.

— članka 7. Odluke 2014/512, i

— Priloga III. toj odluci

ili

— članka 3. stavaka 1. do 4., drugog i trećeg podstavka stavka 5., i stavaka 6. do 8.,

— članka 3.a,

— članka 4. stavaka 3. i 4.,

— članka 5. stavka 2. točaka (b) do (d) i stavka 3., i

— članka 11. Uredbe Vijeća (EU) br. 833/2014 od 31. srpnja 2014. o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini, i

— priloga II. i VI. toj uredbi.

Članak 3. stavak 5. drugi podstavak Uredbe br. 833/2014 nevaljan je.

(b) Načelima pravne sigurnosti i *nulla poena sine lege certa* nije protivno to da država članica nametne kaznenopravne sankcije, u skladu s člankom 8. Uredbe br. 833/2014, prije no što je Sud u dovoljnoj mjeri pojasnio značenje izraza koji se u toj uredbi koriste za određivanje opsega dotične povrede.

3. (a) Izraz „financijska pomoć” iz članka 4. stavka 3. Uredbe br. 833/2014 obuhvaća provedbu, od strane banke ili druge financijske institucije, plaćanja koja se odnose na transakcije obuhvaćene člankom 3. stavkom 1. Uredbe.

(b) Člankom 5. stavkom 2. Uredbe br. 833/2014 zabranjeno je izdavanje globalnih potvrda o deponiranim dionicama koje se odnose na dionice subjekata iz Priloga VI. uredbi od 12. rujna 2014. neovisno o datumu izdavanja tih dionica.

(c) Mjerenje „vod[e] dublj[e] od 150 metara”, u smislu članka 3. stavka 3. i članka 3.a stavka 1. točke (a) Uredbe br. 833/2014, treba provoditi okomito od točke bušenja.